

Prisrčno čestitamo!

26. aprila so v veliki dvorani slovenske skupščine v Ljubljani slovensko razdelili 39 republiških priznanj Osvobodilne fronte za letoski let. Slavje je potekalo v duhu jubilejne 30. obletnice OF slovenskega naroda, med 36 nagrajenimi pa so tudi trije naši rojaki:

Rozika Bohinc iz Brežic, Franc Dragan iz Krškega in Viktor Zupančič iz Dobrodola pri Uršnih selih (zdaj živi v Ljubljani). Znanim organizatorjem odpora v Spodnjem Posayju in na Dolenjskem, aktivnim borcem v NOV ter zaslужnim političnim delavcem v letih po osvoboditvi prisrčno čestitamo za visoko priznanja!

Republiška priznanja OF za 1971 so prejeli tudi organizacije AFZ Slovenije, Rdeči križ Slovenije in Zveza mladine Slovenije.

Danes večer ob 19.30 bo v novomeškem Domu kulture proslava v počastitev OF in 1. maja. Proslavo, na katero vabijo vse prebivalce, bosta pripravili občinska konferenca SZDL in krajevna organizacija v Novem mestu.

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici bodo odprili danes ob 15.30 razstavo del slovenskega slikarja in magistra filozofije prof. Igorja Pleska. Hkrati bo v tej hiši umetnosti zborovanje prosvetnih delavcev krške občine.

Krajevna skupnost Stara cerkev, ki sodi med najbolj prizadane v kočevoški občini, je v ponedeljek zvečer organizirala tudi proslavo ob 30-letnici ustanovitve OF.

V ponedeljek zvečer je po vseh novomeških prodajalnah zmanjšalo kruha in mleka. „Pa naj jedo potico!“ je rekla Marija Antoinetta, žena francoskega kralja Ludvika XVI. Zato so jo revolucionarji obglasili...

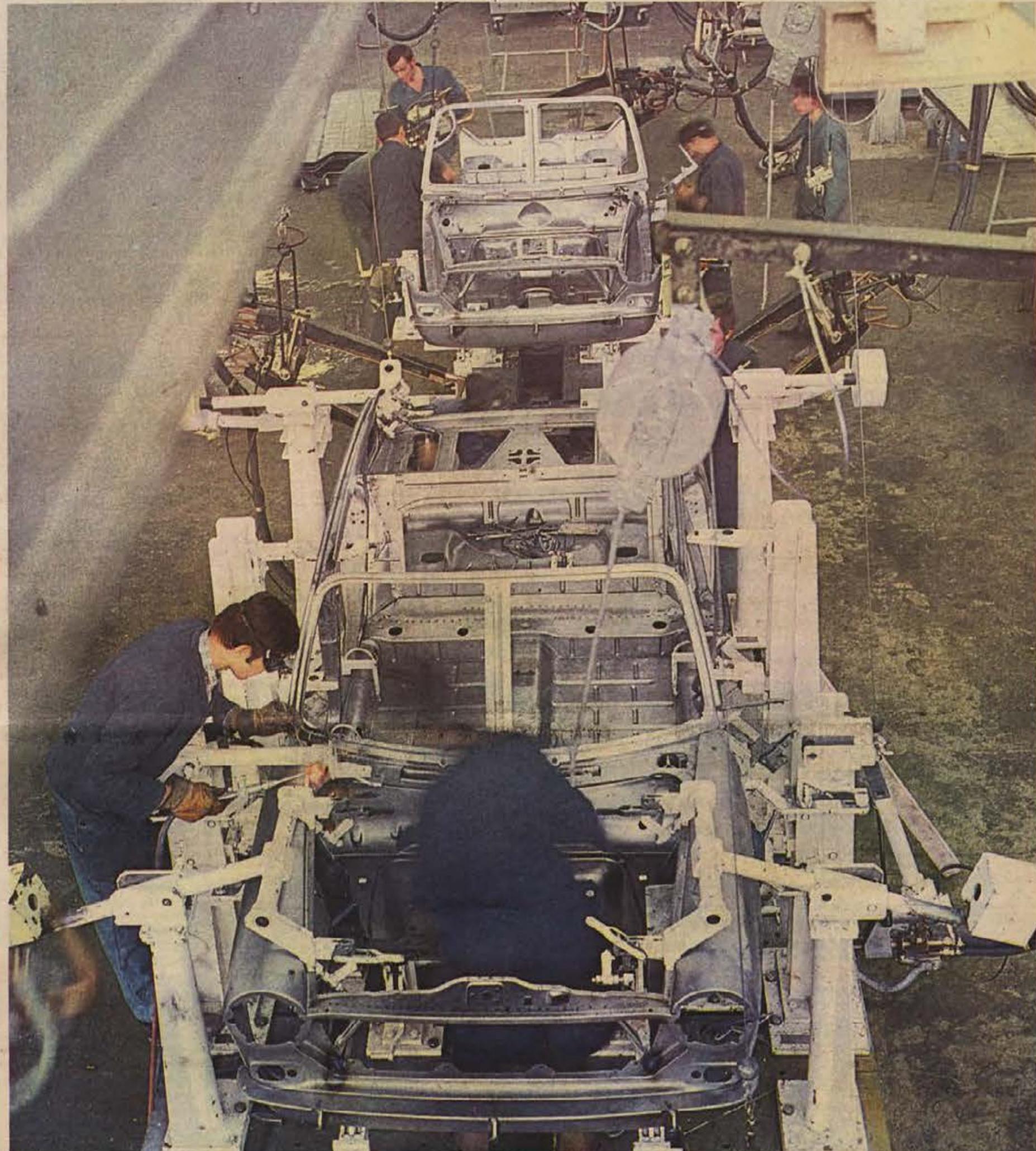
V Ribnici so v ponedeljek podeli priznanja OF 15 občinom, v tork pa so imeli v počastitev 30-letnice ustanovitve OF kulturno prireditev.

V veliki dvorani brežiškega prosvetnega doma bo nočjo svečana akademija v počastitev občinstva. Osvobodilne fronte in praznika dela. Kulturni program so za to priložnost pripravili džaki brežiške gimnazije. Na nočnji proslavi bodo podeli priznanja Osvobodilne fronte dolgletnim družbeno-političnim delavcem.

Za prvomajske praznike bo v Novem mestu odprt nekoliko preurejen diskop klub. Odprt bo 1. in 3. maja, ko bodo mladi poslušali nove plošče.

V nedeljo je na cesti Kočevje-Brod na Kolpi zapeljal v grmojev tovornjak Ljubljanskih mlekarn, ki ga je vozil Emil Čohodar. Na vozilu je za 30.000 dinarjev.

V nedeljo, 25. aprila, je bilo na Kolpi od Osilnice do Kužlja mednarodno kajakaško tekmovanje. Na 12,5 km dolgi proggi je tekmovalo 82 čolnov.

Prvi maj se vedno ni samo praznik cvetja in brezskrbnih izletov, se vedno teče boj za uveljavitev poštene dela, celo v tako socialistični deželi kot je naša! Mar ni uspeh največje dolenjske tovarne – Industrije motornih vozil – predvsem uspeh krvavega samoodgovodovanja celotne delovne skupnosti v najtežjih pogojih, uspeh

boja, ki še ni končan ... Novomeški avtomobil, rojen na proizvodnem traku tovarne pod Goričami, je najlepša čestitka dolenjskim ljudem za njihovo prizadevost in vztrajnost, najlepše darilo za naš praznik! – (Foto: M. Moškon)

Ko nam te dni hitro misli od 30. obletnice OF slovenskega naroda k prvomajskim slavjem in bližnjemu kongresu jugoslovenskih samoupravljavcev, se hkrati sredi razgibanih razprav o pomenu ustavnih dopolnil naše želje in pričakovanja vračajo k besedam predsednika Tita, ko je na seji predsedstva ZKJ v začetku prejšnjega meseca dejal:

„... Naš delavski razred mora uvideti in občutiti, da je to njegova ustava, da je to predvsem ustava tistih, na katerih pravzaprav temelji celotna nadgradnja, vsa naša socialistična skupnost. Delovni ljudje morajo v resnicu v tej ustavi najti sebe in zagotovilo, da njihovih pravic v bodoče ne bodo

okrnjevali tako grobo, kot se je dogajalo do slej ...“

In za pravice kot dolžnosti delavskega razreda nove Jugoslavije, za pravice in dolž-

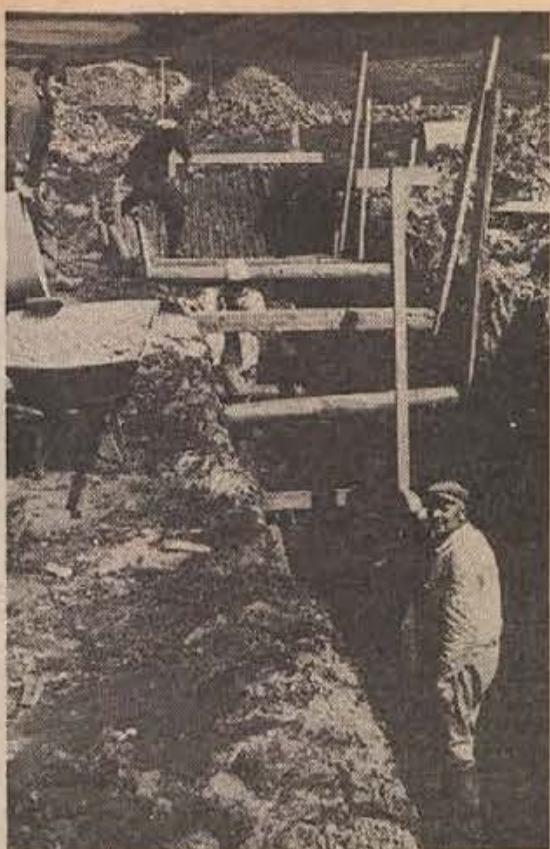
Ustava delovnih ljudi

nosti vseh naših delovnih ljudi gre zdaj zares: hočemo, da bodo zapisane in uresničene tako, kot so bile zastavljene, obljudljene in kot je zanje tekel krvavi boj vse od 1941 dalje. Take naj bodo, kot so jih zastavili že naši odposlanci na zgodovinskem zasedanju

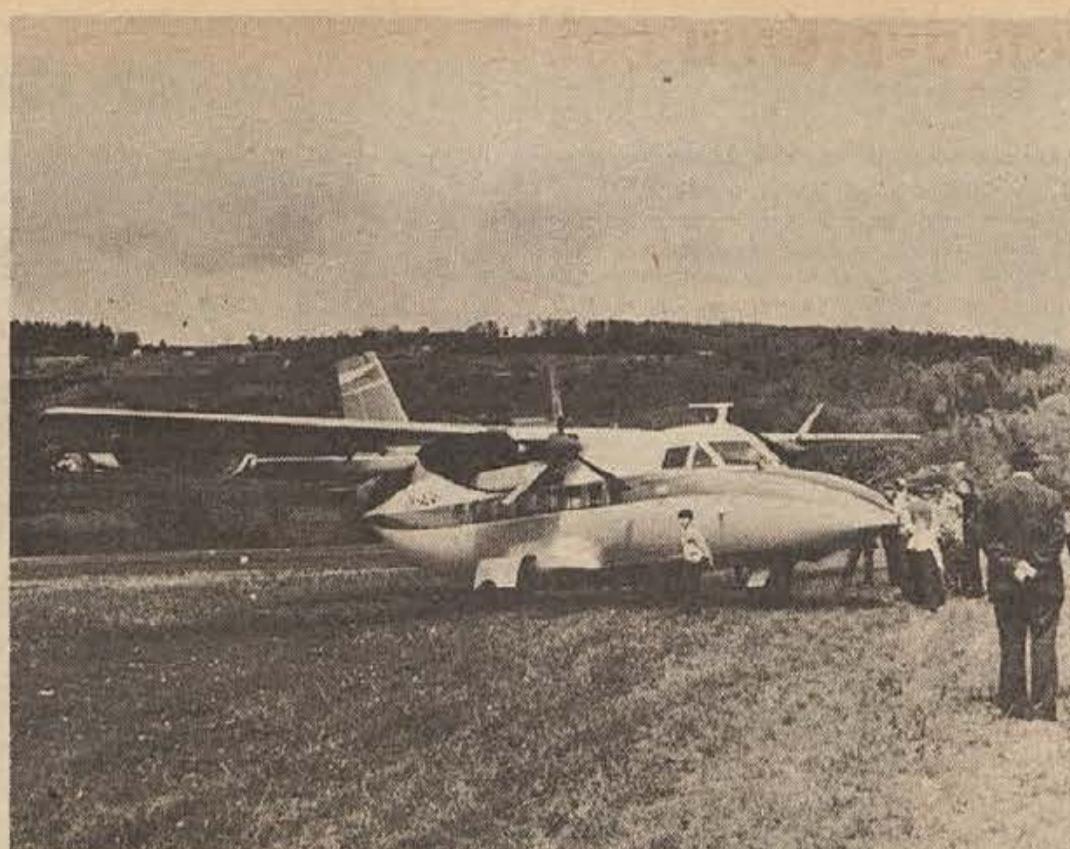
AVNOJ: da bo delovni človek soudelezen pri rezanju pogače, za katero je plug, setev in žetev pripravil sam. Da bomo delovni ljudje resnično razpolagali s presežkom dela in s tem uresničili enega izmed glavnih pogojev pri osvobajanju človeka.

Tak prvi maj hočemo, takih praznikov dela se bomo veselili v spremenjenih pogojih proletarsko-socialistične države. Za take prve maje bomo delali še boljše in še več, saj hočemo imeti čvrsto in bogato republiko Slovenijo v Jugoslaviji, zvezni neomajnih, samostojnih socialističnih republik. Duh naše revolucije, AVNOJ in SNOS in kot sonce čista misel o sreči vseh delovnih ljudi — sojeni temelji.

TONE GOŠNIK

SGP PIONIR nadaljuje jeseni začeto delo na gradbišču Metalne na Senovem. Tovarna gradbenih žerjavov bo na tem mestu stala do jeseni. (Foto: Jožica Teppey)

Ob letošnjem spomladanskem zagrebškem velesejmu je bila v Zagrebu tudi zanimiva letalska razstava. Nekaj letal je prejšnji teden in v nedeljo priletelo tudi na prečensko letališče, kjer so številnim obiskovalcem demonstrirali svoje sposobnosti. Med drugimi sta priletela tudi italijanski helikopter in veliko českoslovaško letalo TURBOLET-L-40. Na sliki: českoslovaški dvomotornik

Učenci 7. b razreda iz Crnomlja pri likovnem pouku na prostem. Pod vodstvom učitelja Boga Jakšeta so upodabljali stari del mesta ob bregu Lahinje. (Foto: R. Bačer)

vredno je zapisati...

Prvi maj je delavski praznik, radi poudarjamo. In ker smo prav zdaj v predprazničnem razpoloženju, ne bo odveč zapisati nekaj drobnih resnic. Datum je namreč prav primeren, da ugotovitve o delu Zveze komunistov počasi začnemo uresničevati.

Neketekrat je bilo že rečeno in zapisano, da je treba to najbolj napredno organizacijo pomladiti, da je treba sprejemati več mladih, da je v Zvezi komunistov premalo delavcev in kmetov.

Prazaprav je žalostno, da tudi v tem primeru nismo znali iz besed narediti dejanih. Za tiste, ki ne verjamejo radi, nekaj statističnih dokazov: v novomeški občini je analiza pokazala, da 14 organizacij ni naredilo ničesar za sprejemanje novih

članov, vsega skupaj pa so sprejeli zadnje čase v Zvezo komunistov le nekaj več kot 30 ljudi. Torej je očitno, da je bilo narejenega zelo malo. To malo pa se spremeni v nič, ko ugotovimo, da je organizacija ZK v občini potrebna hitre pozitivne, ker ima premalo članov in ker je starostni sestav slab. Tudi v drugih dolenskih občinah ni dosti boljše – ali pa se celo slabše.

Logično se zastavlja vprašanje: kako naj bo ob vseh naštetih pomanjkljivosti ZK res revolucionarna, kako naj bo tista, ki je nosilec razvoja – skratka, kako naj ZK uresničuje neštete naloge za boljši jutrišnji dan, pa čeprav začnemo kar pri prvi nalogi, stabilizaciji gospodarstva? Izkušnje to bojazen utemeljuje!

MEDOBCINSKI SVET ZK O SOCIALNEM RAZLIKOVANJU

Bomo res družba bogatih in revnih?

Ludvik Golob: »Imamo sistem, ki dviga produktivnost dela, omogoča pa socialno razlikovanje« — Še ena plača iz kilometrine in dnevnic

Dvanajsta seja medobčinskega sveta Zveze komunistov v Novem mestu je bila posvečena problemom socialnega razlikovanja. »Imamo sistem, ki vpliva na produktivnost dela, omogoča pa hkrati tudi socialno razlikovanje«, je poudaril sekretar Ludvik Golob. Tako je ugotovljeno, da je Metlika po višini osebnih dohodkov na predzadnjem mestu v Sloveniji, in edino Novo mesto se približuje poprečnim osebnim dohodkom v republiki.

Zal tudi štiri dolenske občine niso izjema, kadar naneše beseda na teme plati: dnevnice, kilometrine, terenski dodatki in druge oblike ma-

terialnih nadomestil povečujejo nekaterim osebne dohodke tudi za sto odstotkov. Tudi na Dolenjskem niso izjemni primeri, ko so si nekatere obračunavali več dnevno v mesecu, kolikor je bilo dni. Taka dejana pa seveda vznenjamijo ljudi. Ugotovili so tudi, da so med delavci iste kvalifikacije v isti panogi razlike v osebnih dohodkih včasih tudi stodostotne. Torej tudi pri nas niso osamljeni primeri, kakršen je tisti slovenski, ki je imela snazilka v enem podjetju 450 dinarjev osebnega dohodka, v drugem pa štirikrat toliko. Zaradi takih razlik je fluktuacija delovne sile dokajnja. Crnomajski sekretar Jože Vaja se je vprašal: »Le kdaj bomo dosegli, da bodo delavci naravnost vprašali direktorja, koliko je naredil in kaj je naredil na službenem potovanju, za katero je pobral veliko dnevne in kilometrinski.

Na seji so govorili tudi o socialnem razlikovanju, ki ga prima različno vrednotenje nadomestil za dopuste in za rekreacijo zaposlenih. Ugotovili so, da socialno razlikovanje nastopa tudi na področju stanovanjskega gospodarstva. V zadnjem času niso bili redki primeri, ko so družbenega stanovanja dobivali volilni delavci, strokovno manj usposobljeni delavci z njihimi osebnimi dohodki pa so bili prisiljeni graditi lastna stanovanja s svojimi skopimi sredstvi. Tudi ni malo primerov, ko občani stanujejo v družbenih stanovanjih in plačujejo majhne stanarine, hkrati pa gradijo vikende v vabiljivih turističnih krajih, ki so grajeni tako, da so obenem prav sodobna stanovanja. Veliko občanov iz Novega mesta gradi tako počitniške hiše v Smarjeških in Dolenskih Toplicah, na Trški gori in drugod. Pogovorji so se tudi o socialnem razlikovanju otrok v obveznem šolanju, srednjem šolstvu, varstvenih ustanovah in pri štipendiranju in pri imovinskih razlikovanjih na vasi, od koder prav zaradi neresene socialne varnosti čedalje več ljudi uhaja v mesta.

Škoda je le, da na tem dobro pripravljenem posvetu vsaj najhujši primerov socialnega razlikovanja niso poimensko povedali.

JOŽE SPLICHAL

Osebni dohodki od 800 do 6000 din?

20. aprila je bilo v Smarjeških Toplicah področno posvetovanje predsednikov in tajnikov občinskih sindikalnih svetov Dolenske in Spodnjega Posavskega. Na njem so sklenili, da bodo usklajevali osebne dohodke v enakih panogah dejavnosti. Večina se je izrekla, naj bi bil najnižji možni osebni dohodek 800 din, najvišji pa praviloma ne bi smel presegati 6.000 din. Obširno so razpravljali tudi o ustavnih amandmajih in se posebej o možnostih vlaganja zaščitnega kapitala v družbeno delovne organizacije, kar bo omogočeno po sprejetju ustavnih sprememb.

Za tiste, ki imajo namesto mirnih izletov v hribe raje kopanje v termalnih bazenih, lahko zapišemo, da bodo odprieti bazeni v Smarjeških, Dolenskih in Čateških Toplicah, za vsak primer, če bo slabo vreme, pa bodo izletniki prišli na račun v pokritih bazenih.

Prav tako doslej nismo dobili sporočil, da bi bili kaki pomembnejši gostinski obrati zradi morebitnih preurejanj zaprti. Nasprotno, gostinci se trudijo, da bi kar najbolj pripravljeni pričakali prvomajske izletniški vrvež.

KAJ POMENI NOVOST ZA DOLENJSKO

»Kislost« mlečnega odloka

Novi odlok o minimalni odkupni ceni prinaša poleg 40 par tudi ostre zahteve glede mleka

Po dolgorajnih perekanjih o odkupni ceni mleka imamo zdaj odlok o minimalni (najmanjši) odkupni ceni, ki pravi, da odkupna cena mleka ne sme biti manjša od 40 par za tolščino enoto, ce je mleko dostavljeno do prodajalcev zbiralnic. Tako cena bodo mlekarne plačevale kmetijskim organizacijam, ki pridobivajo mleko same v svojih hlevih ali pa v proizvodnem sodelovanju s kmetovalci.

Sprejeti odlok postavlja več tehničnih in organizacijskih zahtev, ki morajo biti izpolnjene, da bodo mlekarne plačevale mleko po zgoraj navedeni ceni. Če stvari malo globlje spoznamo, je treba pritegniti, da tem zahtevom ne bo tako preprosto ustreži. Najmanj, kar je, je treba zanje vedeti, sicer se kaj lahko zgodi, da bodo nesporazumi povsem po nepotrebni razburjalni prizadetji.

Da bo mleko, pridelano v sodelovanju s kmeti, imelo ceno vsaj 40 par za odstotek tolšč, mora imeti zadružna ali kombinat, preko katere

se prodaja to mleko, uvedeno matično knjigovodstvo, kontrolo molznoti in rejsko odibro za krave svojih kooperantov. Te stvari, ki so sicer nujne za napredek živinoreje, so ponckod pri nas na Dolenjskem tako zanemarjene, da je vprašanje, koliko mleka bi lahko plačevali po 40 par in za koliko mleka bi lahko zadržali v kombinati uveljavljali po 10 par premje, če bi inšpekcijska zaštira svoje zahteve. Preostane torej, da kmetijske delovne organizacije okrepijo živinorejsko pospeševalno službo. Dolenska je zaledje velikih mest in bo pridobivanje mleka za kmetijstvo še mnogo pomembnejše, kot je sedaj.

Druge zahteve so tehnične narave. Da bo mleko plačano po 40 par za odstotek tolšč, mora biti oblaženo na 12 stopinj, mora imeti vsaj 3,2 odst. tolšč, njegova kislost ne sme presegati 7,6 stopinj, ne sme biti odnesna, ne sme biti zarezom, živim stebrom ali drugimi zdravili, ki med zdravljenjem ali še pet dni po tem prehajajo v mleko. Če te zahteve ne bodo izpolnjene, so predvideni odbitki celo do 25 par, pri čemer so veliki zlasti, če mleko ni dovolj čisto in če ima preveliko kislost.

Veterinarji, ki nadzorujejo odkup mleka, se pritožujejo nad nečistočo in nad premajhno strokovno ravno pri ravnanju mleka nasproč. Tu čaka kmetijske pospeševalce v vse, ki se prizadevajo pravljiti kmečko ženo, še zelo veliko dela.

Turistični vrtljak ob Kolpi

Letos metliški gostinci ubirajo novo pesem — Kopališče v Metliki bo sezono pričakalo povsem prenovljeno, z otroškim zabavščnim prostorom, na Kolpi pa se bodo pojavili tudi čolni

Edinstveno čista in topla Kolpa, ki je že v minulih treh letih privabljala vedno več nedeljskih izletnikov iz Slovenije, Hrvatske, pa tudi iz tujine, bo letos še vabljivejša. Doslej se niso mogli povzeti niti z enim zares urejenim kopališčem, toda letos bo druga pesem.

Karel Vardjan, direktor podjetja GOSTUR, napoveduje tako na metliškem kot na podzemljiskem kopališču vrsto novosti. Metliško kopališče računajo odpreti 10. junija, dotedaj pa bo končana regulacija Kolpe in Sušice, s katero nastaja na obrežju lična in široka kamnita ploščad, kot nalašč za sončenje. Pripravljajo tudi mnogo večjo izbiro v hrani in pičači, razen tega bodo prodajali sadje. Zabave, ki je doslej sploh ni bilo, bo letos precej več. Otroci se bodo lahko igrali na zanje urejenem prostoru, kjer bodo gugalnice, vrtljak in druge igralne naprave, odraslim pa bodo izposojali čolne.

V Podzemlju, kjer se poleti tare kopalcev od vsepovsod, bodo povečali zmogljivosti bifeja s pomočjo »gostilne na kolesih«, kot imenujejo prikolico IMV, opremljeno v ta namen. Nadaljevali bodo tudi z lami vpeljano navado: na raznju pečene odojke in jagjenčke bodo imeli na razpolago vedno čez nedeljski oddih. Vprašanje je, če bo cesta do kopališča že asfaltirana, kar je sicer v načrtu,

te turistične novosti in podgrajen most čez Kolpo, prek katerega bodo poleti vozile kolone avtomobilov zaradi krajev in mirnejše poti na srednji in južni Jadran, bodo gotovo metliškemu turizmu pomagale k bujnemu razcvetu. GOSTUR računa na dobre 5 milijonov din celotnega dohodka (polovico več, kot so ga imeli lani) in na 6000 nočitev; od teh bo najmanj 1200 odpadlo na tujne goste. R. BAČER

— V našem podjetju je bil delovni človek vedno osnovni nosilec razvoja ...

(Karikatura I. Franića v JEŽU)

POZIV

Letoski 1. maj – praznik dela bomo pravili s posebej slovensko, saj praznjujemo hkrati 30-letnico ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Pozivamo vse občane, lastnike hiš, delovne organizacije in druge, da izobesijo zastave ter primerno okrasijo svoje delovne prostore.

Vsem občanom čestitamo za praznik dela in jim želimo veliko delovnih uspehov!

OBČINSKA KONFERENCA SZDL NOVO MESTO

Sejmišča

STARE CENE V NOVEM MESTU

Na pondeljkovem sejmu v Novem mestu je bil živahen promet, cena pa so bile približno enake kot na prejšnjih sejmih: za mlajše prasičke so zahtevali 160 do 240 dinarjev, za starejše 250 do 400 dinarjev. Priprljali so 617 mlajših prasičev in 69 starejših od 12 tednov. Prodali so jih 537.

1000 PRAŠIČEV V BREŽIČAH

Na sobotnem sejmu v Brežicah je bilo naprodaj 984 prasičev do treh mesecov starosti in 27 starejših živali. Prodali so 834 prasičkov, za katere so plačevali po 11 din kilogram žive teže, in 18 prasičev, ki se jih prodajali po 7,50 do 8 din kilogram žive teže.

»Dolenjski list« v vsako družino

• • • • •

»Lenkica, daj mu nageljček«

„Lenkica, daj mu nageljček, da bo tudi on vedel, da je danes prvi maj...!“

Potem je skupina ljudi izginila na drugo stran vrha in jaz sem ostal sam s svojimi ovcami. V samoti sem potem pretehal vsako besedo, ki sem jo slišal na vrhu. Beseda „prvi maj“ je bila posebno poudarjena in zato se mi je vtisnila v spomin posebno močno. Saj sem tudi nagelj dobil od deklice za prvi maj.

Takrat vsega tega še nisem razumel, ker sem bil še premajhen. Bilo je še v stari Avstriji. Pozneje sem šele zvedel, kaj pomeni prvi maj. V stari Avstriji delavstvo prvega maja ni smelo praznovati, kakor ga mi danes praznjujemo. Praznovati so si ga upali le najbolj pogumni ljudje.

In med njimi je bila tudi tista bela deklica sredi zelenih brez, ki mi je podarila nageljnov cvet, čeprav me ni poznala in sem bil zanjo le ubog pastirček, ki je bicke pasel.

Od tistega jutra se ljudi iz črne tovarne v dolini in tudi same tovarne nisem več bal.

To je bil moj prvi Prvi maj.

Tak je bil Prežihovega Voranca Prvi maj, tak je bil starih delavcev prvi Prvi maj. In danes, nas Prvi maj?

In kakšen je bil sploh prvi Prvi maj? Krvav in ubog, v boju rojen. V Chicagu, današnji prestolnici gangsterjev — da bo tudi za mlade razumljivejše, kje se je zgodilo — so 1. maja 1886 počile puske ameriške policije. Šest stavkajočih je padlo pod streli, 50 je bilo ranjenih. Hodni proces je nato za strah drugim zapečatil še pet življenj s smrtnimi odsodbami, trije ljudje so bili obsojeni na dosmrto ječo. Tri leta pozneje je prvi kongres Druge internationale ta dan proglašil za mednarodni delavski praznik.

Kmalu bo od tega zgodovinskega datuma preteklo že sto let: ponekod je prvomajsko praznovanje prešlo v navado, postal tradicija, veselo doživetje, prijeten občutek — drugie se vedno krvavo borijo za to staro pravico: praznovati svoj Prvi maj, svoj praznik dela.

Ciril Zlobec je pred dvema letoma zapisal, da je naravno, da se boj poleže, da se napor umiri v počitku, da ideja usahne v realnosti, da človekova pot steče zložno in ravno. Človeku je bolj prav, ko vidi, da je bil boj smiseln, ce ve, da ideje niso bile same sebi namen.

Ce res niso bile: mar ni od tistega prvega Prvega maja ostalo kaj dosti več kot samo 1. maj? Morda res ne dosti več kot številka, kot prvi dan meseca v koledarju, meseca, za katerega je pesnik zapel, da je prekrasen? Mar nismo ljudje postali že tako brezbržni in brezčutni, da samo pogledamo na koledar in prečejemo rdeče natisnjene številke, ki označajo proste dni. Saj, če premislimo, pri nas chicaska žrtve niso bile zaman: imamo zasluženo plačilo, nekajdnevni praznik, za nekdanji boj in za dobro opravljeno delo.

Zal je ta resnica le navidezna. Ce ni stavek, naj se proletarji vseh dežel združijo, samo oguljena fraza, potem ne moremo ali pa vsaj ne bi smeli brezbržno gledati proletarjev — saborcev drugie, v drugih državah, kjer ta boj se bojujejo. In ce smo pošteni do svoje vesti, tudi naše delo, naš današnji vsakdan, ni vedno dobro opravljeno.

Prvi maj kot oddih ali vikend, kot nagrada takoj rekoč ... se ne pride v poštev. Preveč najrazličnejšega dela je še, da bi smeli ta naš Prvi maj postati navada. Dovolj idej mora še biti, dovolj semena, da ne bo postal samo oddih, s krogom označen rdeč datum v koledarju, ki oznanja tridnevni vikend doma, na morju, v planinah, kdo v kje ...

Sicer pa nam sploh ni treba iskati smisla, da bi ta osebni, državni in mednarodni praznik napolnili z idejo. V Chicagu so delavci svoje zahteve kratko in jednato sporočili — zahtevali so tri osmice. Osem ur dela, osem ur počitka, osem ur, posvečenih kulturni dejavnosti.

Danes, 1. maja 1971, 85 let po teh usodnih dogodkih, pri nas zahteve še niso uresničene! Pri nas, ki se imamo za napredno socialistično družbo, pri nas, ki smo vsaj v načelu zagotoviti dve osmici — osem ur dela in osem ur počitka.

Tretja osmica, osem ur za kulturo, je za zdaj neizsanjan sen. In začeli smo pravzaprav od zadaj — človek ne more biti svoboden, osvobojen vseh oklepov mez in posredništva, predolgega delavnika in premajhnih plač, dokler ni osvobojen in svoboden sam.

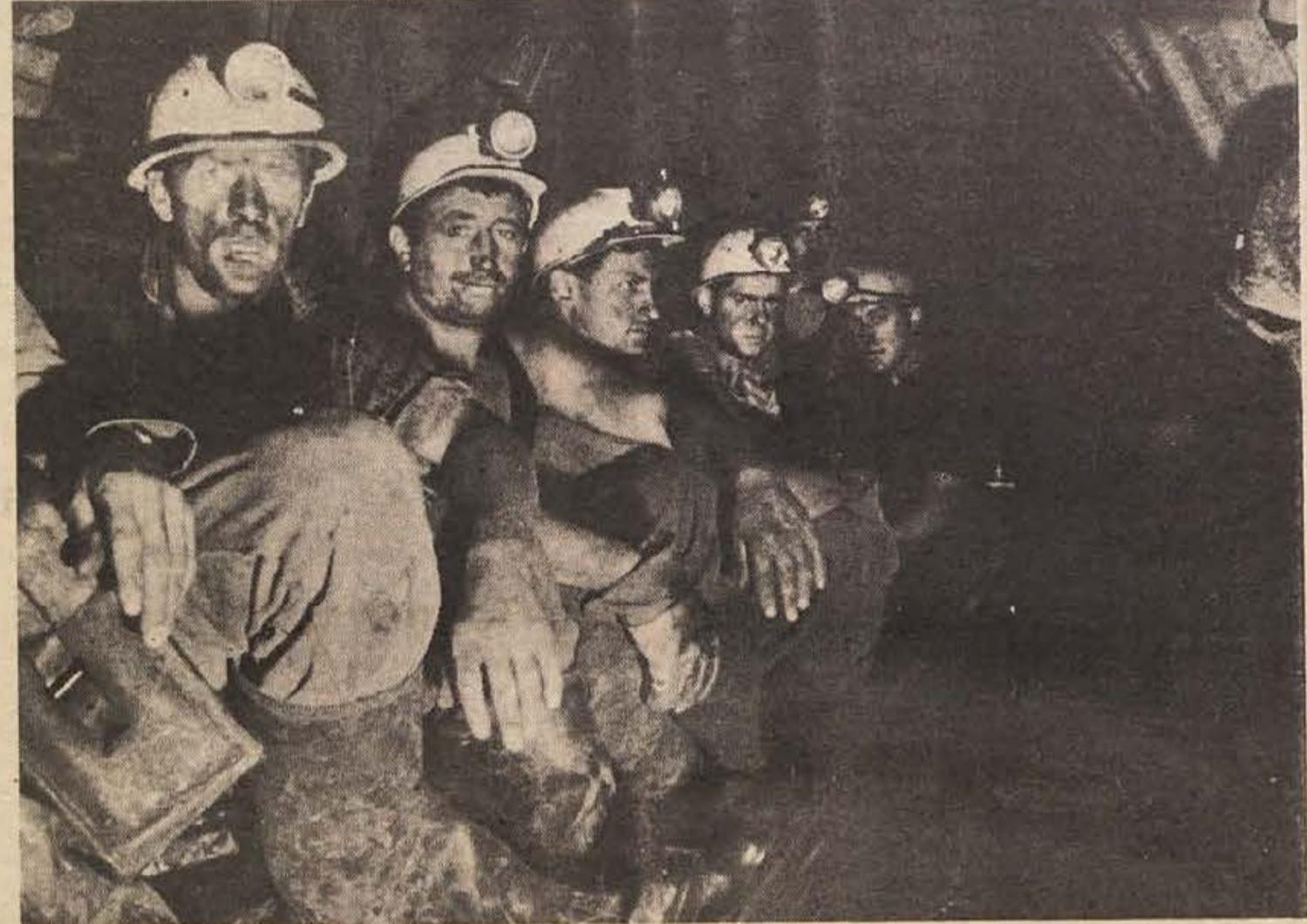
Svoboda v medsebojnih odnosih bo takrat, ko bo človek imel bogato osebnost, ko se bo lahko svobodno odločal in ko bo še prej lahko svobodno presoja. Tega pa za zdaj tudi v naši samoupravljaljski družbi še nismo dosegli ... Tista tretja osmica — osem ur, posvečenih kulturi, bo imela v prihodnje še kako pomembno vlogo!

Zadnje tedne, zadnje mesece smo vsaj malo vzvalovili mir, no vodo te osmice. Zahtevamo, da se kultura ne sme deliti na izbrane v nizko kulturo. Bomo to sposobni uresničiti? Bomo zmogli, da bodo zdaj ustavljene kulturne skupnosti uresničile tretjo osmico iz leta 1886?

Pravzaprav tega ne bi smeli postaviti kot vprašanje, morali bi se vprašati: kako bodo kulturne skupnosti to zmogle. Kako bo naša samoupravljaljska in preobrazujoča se družba to najhitreje in najučinkoviteje zmogla?

Ne vem, morda so vprašanja prečrno zastavljena. Kaj ni pesnik nekoč zapel: „Ne bomo žalovali za tem, kar je mimo, ampak bomo našli moč v tem, kar nam ostane!“ Saj bodo morda, če vse skupaj dobro pretehtamo, čez desetletja naši potomci rekli: „Poiskati moramo novo vsebino, novo idejo, da bomo praznovali Prvi maj tako, kot so ga proslavljali takrat, 85 let po prvem Prvem maju, 30 let po revoluciji našega naroda ...“

JOŽE SPLICHAL

RUDARJI IZ KANIŽARICE (Foto: M. Moškon)

In kaj je življenje in kaj je smrt?

Ko sem se pogovarjal s španskim borcem Miho Počervino, so mi skoraj solze prilele v oči. Ko se jo spomnil na prvi maj, je 66-letni revolucionar ves zažarel. Globoko je potegnil cigarni dim vase, preden je povedal: „Kaj je pomenil prvi maj za vas, za borbo delovnega razreda nekoč? Neprecenljivo je bilo dvigniti v mostu, na ulici ali na trgu rdečo zastavo s sprom in klavdom! To je bilo junastro, na katerega smo bili nepopisno ponosni. V španski revoluciji sem en prvi maj preživel v bolnišnici, enega na fronti — še posebej se spominjam. Kako prizadeto, kako vročino smo pripravljali izvajalne akcije proti frankovcem, da smo pokazali naše veselje ob tem dnevu! Danes dobiva praznik že drugačne oblike ...“

Poudarja prido-bitve delavcev

Martin Štefanič, 44 let, pomočnik direktorja v metliški Beti:

„Nekako se tega dneva posebej veselim, ker je to prvi dan v letu, ko se z družino odpravimo na izlet. Mislim, da je tak dan, kako bi rekel ... več dni skupaj prostih ... običejnih znancev in prijateljev. Težko je kaj posebnega povedati. Kot praznik dela je to dan, ko čedajajo bolj vsem zaposlenim poudarja pridobitve delavškega razreda, da je to res nujen praznik. Letos nameravam iti na Plitvice, da otroci ... da si ogledamo naravne lepote. Ni dolgo, kar smo gledali po televiziji ... pa so otroci vse iz sebe ... no, in si bomo ogledali v barvah in v naravi.“

Se mi zdi zelo važen praznik

Breda Marentič, 18 let, konfekcionarka v Beti: „Prvi maj se mi zdi zelo važen praznik, ker je to praznik dela ... delavcev, ker so delavci ...

samoupravljalci ... dosegli svoje pravice ... da so se borili za čakovopravnost, da so si s stavkami zmanjšali delovni čas, ker so prej morali delati 14 ali 16 ur, ne? Z vse večjim napredkom industrije ta praznik vse bolj spoštujemo. Ko živimo v boljših pogojih, vidimo, v kakšnih težavah so delavci živeli nekoč. Nisem se še odločila, kam bom šla ... ne vem, najbrž za en dan na Mirno goro, druge doma ... no, zvezč bom šla na ples, doma ne bo treba delati.“

V gozd bom šla, nabirat rože

Jožica Kukman, 19 let, konfekcionarka iz Beti: „Ob prvem maju se spomnim vseh tistih, ki so se borili za boljše delovne pogoje, ki so se tudi žrtvovali za to. Mislim ... vseh tistih, ki so nam omogočili, da delamo v dobrih delovnih pogojih. Zdaj so delovni pogoji dobri! Prvi maj ... ko slišim ti dve besedi, se navadno spomnim prostih dni. Letos bom šla z družbo v zidanico ... doma imamo kos vinograda. En dan bom šla v Novo mesto, obiskati bolnega očeta. En dan pa bom sama, v gozd bom šla in bom nabirala rože ...“

Skoraj pljuvamo nanj ...

Martin Založnik, 37 let, pomočnik strojevodja v krškem „Djuru Salaju“: „Nam delavcem praznik veliko pomeni, še več nam bi pomenil, če bi ga praznovali. Pri nas se strojnikoli ne ustavijo, veliko delavcev tudi za prvi maj dela. Naša izmena bo na strečo imela prve tri dni v maju letos prosti ... Predstavljam si, da je to praznik vseh delovnih ljudi. Pred nami so se že borili zanj, drugje se še borijo, mi pa skoraj pljuvamo na ta praznik ... Za tisto, za kar je nekoč tekla kri, danes ne bi smeli ... kar tako pustiti ... V časopisih bo pisalo, da je praznik, a mnogi tega sploši vedeli ne bodo. To je žalostno. Ce bo lepo vreme in ce bomo zdravi, bomo šli letos na Gorjance, h Gospodični. Ženin oče je s Kranjskega doma, pa še ni bil na vrhu Gorjancev. Bomo šli še na Trdi-

nov vrh. Tretji dan bomo najbrž pa na Sremči stopili!“

Včasih je bilo treba delati

Bogomir Juršinič, 40 let, čuvaj v rudniku Kanžarica: „Ta dan mi pomeni praznik delavškega ljudstva ... praznik je ... kako bi vam to razložil ... no, prav je, da je praznik ... pred vojno, ko sem bil še otrok, na kmetiji sploh nisem vedel, kaj je prvi maj ... kakšen praznik je to. Sele med vojno smo zvedeli ... na vasi ni nihče računal, veste, tudi na ta dan je bilo treba delati. Letos bom moral biti za praznike na šlihti, mislim, da bom moral delati popoldne. Ampak nekaj časa za praznovanje bo vseeno ostalo.“

Pač nam dobro pride

Martin Adlešič, 37 let, skladnik v rudniku Kanžarica: „Vem, da je povojni čas prinesel prvi maj kot praznik, saj ga praznujevse svet ... pač nam dobro pride. Pod tem datumom si predstavljam praznovanje ... da se človek spočije, da se razvedri, da gre v naravo, potreben je počitka. Ko smo bili še pionirji, so nam povedali starši ... takrat na kmetiji ... če se je le dalo, niso delali. Veste, takrat, po vojni takoj, je bilo praznovanje celo obvezno, danes ne bo nihče nič rekel, tudi če delaš ... Letos nameravam malo v naravo. Mogoče jo bom z družino mahnil v Gorski Kotar. Čebal sem v tam so lepe gozdne paše. Obiskali bomo tudi sorodnike.“

Največji praznik

Franc Dernič, 39 let, strojni kijavčnici v tovarni Djuro Salaj v

Krškem: „Prvi maj mi pomeni ne vem, največji državni praznik, več kot novo leto in vse drugo. Po mlad je, prost si ... Prvič sem ga praznoval, ko sem bil leta 1948 v železniški soli Doma na kmetiji ... daleč nazaj je ... težko se človek spominja, zdi se mi, da smo kar delali. V naši tovarni na praznikov za delavce, stroji tečejo kar naprej. Ce bomo končali remont, bom šel v hrib ... na Virščaj nad Kozjem ... odojka bomo zavrteli na razšnju. Potiek bo treba doma prijeti, hiso zidam ...“

Leopold Stanko, 44 let, vodja kadrovske splošne službe v krški tovarni Djuro Salaj: „Zame pomeni ta delavski praznik precej. Ce primerjam stanje pred vojno, med njo in po njej ... med vojno v nemškem lagerju ... nismo smeli praznovati. Spominjam se še iz otroških let, iz leta 1938 ali 1939, ko smo na vasi, kjer smo živeli, imeli društvo knežkih fantov in dekle. Otroci smo nabirali zelenje, cvetje, ker so potem postavljali mlaje. To je bilo doživetje za vas, to je med mojimi lepih otroškimi spomini. Za prvi maj običajno tudi ni bilo večjih del. Letos jo bom z družino mahnil v naravo. Vsako leto gremo za en dan, naslednjemu dnu pa največkrat preživimo doma.“

Vsi ga praznujejo

Miro Jevnišek, 41 let, tehnični vodja jamskega obrata rudnika Kanžarica: „Prvi maj mi pomeni praznik, ki ga vsi delavci po svetu praznujejo in tudi mi. Prav pride nekaj dni počitka. To je praznik, ki je tudi v takem mesecu, ki je lep. Spomnjem ta praznik kot praznik dela, zato običajno ne delam, želim, da je čim več ljudi iz rudnika takrat prostih. Letos ne bom kaj dosti praznoval, ker sem bolan in bom šel najbrž v bolniško. Ce pa bom zdrav, jo bom mahnil na Stajersko, na ženin dom. Obiskali bomo sorodnike in še izlet bomo imeli ...“

Pričajoči zapis se na žalost ne more spuščati v domišljije predstave o letu 2001 navzlic dokaj verjetnim obljubam o napredku, ki ga bo človeštvo doseglo v 30 letih. Tu mislim predvsem na daljinsko usmerjan promet, brezični prenos električne energije, nove načine izkoriščanja rudnega bogastva, naftne in zemeljskega plina ter za danšnje pojme popolnoma samodejno in z računalniki usmerjano proizvodnjo. Tudi če ne upoštevamo napredka na duševnem področju (prenos misli) in drugih obetov, ki naj bi se uresničili v začetku tret-

jega tisočletja, so že prej navedeni dosežki dovolj usodni, da lahko v osnovi spremene naše gledanje na prostorsko načrtovanje. Niti ne moremo predvideti vseh družbenih sprememb. Seveda pa zaradi tega ne smemo vreči puške v koruzo; vsaj na podlagi dosedanjega razvoja in upanja na možnost svobodnega ustvarianja v bodoče moramo načrtovati prihodnost! Razvoj je namreč treba usklajati, čeprav so v načrtu zanj manjše napake. Vsekakor manjše, kot če bi delali sploh brez načrta!

NOVO MESTO LETA 2001

Dežela, v kateri živimo in ji danes pravimo širša Dolenjska, je bila že od nekdaj naseljena in zelo zanimivo križišče razvojnih stremljenj mnogih ljudstev v tem delu Evrope. Po dolini Krke, slovenski južni magistrali, so potovali in tovorili trgovci, kot trde spričo najdb arheologi, že v bronasti dobi, se pravi pred 3500 leti! Najstarejše najdbe segajo celo 25.000 let v prazgodovino. Med Gorjanci in Savo so se srečavali prvi poljedelci in bronastodobni trgovci, častilci očiščajočega ognya Veneti in Iliri, stepski živinorejci in držni jezdenci Kimerijci in Skiti, Kelti in Rimljani, barbari in visoko civilizirani narodi, ki so nam sicer pustili le svoje grobove in razvaline naselij, hkrati pa vedno dokazovali pomembnost tega ozemlja. Usodno stičišče balkanskih, orientalsko-panskih in alpskih kultur so končno naselili Slovenci, ki ga drže že dobrih 1000 let.

Dežela, s katero smo zrasli, nam je s svojim družbenim razvojem vtisnila tudi svojo hrav in značaj. Gospodarska zaostalost kot posledica tega družbenega razvoja nam ni mogla ubiti želje po napredku, niti ni mogla razvrednotiti naravnih prednosti, ki jih nudi zemljepisni položaj. Srednjeevropski oblastniki so razumeli pomen ključnih točk v dolini Krke, okrog katerih so se že pred Rimljani naseljevala in utrjevala vsa ljudstva: Spanjolci so ustanovili Kostanjevico, freisinški škofje Gutenwerth (Otok pri Dobravi), Habsburžani pa Novo mesto. To so bile metropole treh območij, ki šele danes spet pridobivajo pravo veljavo: Krškega in Šentjernejskega polja ter novomeške kotline.

Ne zamerite temu zgodovinskemu razmišljanju, vendar je nujno, že hočemo razumeti temelje razvoja, kakšen se obeta dolini Krke. Nobena umetna razdelitev pokrajine, niti srednjeevropska niti poznejša, pa naj bo to banovinska ali italijansko-nemška ali okrajsko-občinska, namreč ni mogla imeti uspeha, ker ni upoštevala teh dejstev, že zlasti, kadar je zasledovala le ozke želje skupin ali celo posameznikov.

Šele v najnovejših študijah o naselitvenem sistemu Slovenije postaja to ozemlje zaključena celota. Ceprav bi bilo idealno središče pokrajine nekje na Šentjernejskem polju (recimo pri Gutenwerthu) si je Novo mesto z nekaj več srečo priznalo vlogo takega središča, ki od zaledenega ni tako daleč, če upoštevamo sodobne prometne možnosti. Novo mesto se namreč kaže v tem slovenskem prostorskem načrtu kot dejansko jedro pokrajine, h kateremu teže območja Črnomlja, Metlike, Brežic, Krškega, Sevnice z delom Kozjanskega, Trebnjega z Mirenko dolino in celo Kočevja. Ta izjemni položaj Novega mesta mu že danes nalaga vrsto pokrajinskih dolžnosti (regionalnih funkcij – za tiste, ki ljubijo tuje besede!), razvoj motoriziranega prometa pa ta izbor še razširja in krepi.

Najožje območje Novega mesta s premerom dobrih 16 kilometrov, v katerem žive ljudje, ki si vsak dan vozijo v službo in domov, daje kraju mestni značaj: povezave z drugimi pokrajinskimi središči ter Ljubljano in Zagrebom pa vrednotijo njegov zunanjji pomen, ki bistveno razširijo družbeno-ekonomski prostor Novega mesta.

Strokovnjaki predvidevajo, da bo tako središče moralo dosegči število 50.000 prebivalcev ali ga celo preseči, da bi lahko zagotovilo gospodarske osnove za delovanje višje razviti družbenih storitev in drugih, izrazito mestnih nalog pokrajinskega pomena 50.000 prebivalcev torej!

Govorimo o letu 2001. Letnica je visoka, vendar ne toliko, da je ne bi mogli mnogi od nas tudi dočakati. Izkazalo se je, da je treba bodočnost resno načrtovati vsaj za 30 let naprej. O potrebnosti takega načrtovanja med parnimi ljudmi sploh ni nobenega dvoma več; težje je povedati, koliko teh predvidevanj se bo tudi uresničilo.

ČE BI OD MRTVIH VSTAL...

Da bi lažje razumeli (in zlasti verjeti) takemu načrtovanju, poglejmo še enkrat malo nazaj. Če se še spomnimo, kakšno je bilo Novo mesto pred 30 leti (1941), potem lahko mimo rečemo, da ga danes ne bi bilo moč več prepozнатi. Kakšen popolnoma neverjeten skok za tistega, ki je, denimo, umrl spomladi 1941, zdaj pa bi prišel na obisk k tem na Grm!

Iz leta 1941 pa bi morali mnogo dlje nazaj v zgodovino, da bi spet videli tako veliko razliko v razvoju – recimo za približno 90 let – v leto 1848. In če bi hoteli ujeti še skromnejšo sliko našega mesta, bi morali potovati več kot 300 let v zgodovino...

Kaj hočem s tem reči? Na skok v razvoju, za kakrnega je mesto včasih potrebovalo več kot 300 let, potem 90 in končno le še 30 let, lahko računamo že prej kot v desetih letih, če uvidimo, da zadostuje za tako korenito spremembo podobe našega kraja komaj še tretjina tistega časa, kolikor ga je bilo potrebno priti! Kaj torej lahko pricakujemo čez devet let, se pravi leta 1980?

Ko sem prvič prebral „Poročilo o izhodiščih in predlogih za izdelavo urbanističnega ureditvenega načrta za Novo mesto“, ki ga je pripravil Urbanistični inštitut SR Slovenije in se ukvarja z razvojem mesta v naslednjih 30 letih, so mi od domoljubne

ki se z dvema sodobnima cestnima smerema odpira proti morju na jug (Split) in zahod (Reka).

S svoje značilne in slikovite legi v okljuku reke Krke se je Novo mesto ob koncu 19. stoletja, zlasti pa v zadnjih desetletjih, razviloval v pokrajino povsem na slepo. Včasih zaradi podcenjevanja razvojnih možnosti, večkrat pa kar „po liniji najmanjšega odpon“ sta se poselitev in industrija širili čisto nenačrtno ob zgodovinskih prometnih vpadnicah v mesto v obliki žarkov iz enega vozlišča. Prometna zgostitev, nerazumljiva izraba mestnih zemljišč, razvretenje okolja, zlasti zgodovinsko in lepočutno nadvse pomembnega starega mestnega jedra, so na žalost draga soja naših urbanistov, ki jo plačujemo še vedno vsi občani. Mesto hitro raste, saj računajo, da mora imeti že danes več kot 13.000 prebivalcev. Prav nič pretirana ni približna ocena 50.000 prebivalcev leta 2001, ceprav jih prof. Vogelnik predvideva po znanstvenem izračunu komaj 25.826.

Prostorska ureditev, ki lahko predstavlja izhodišče za izdelavo urbanističnega ureditvenega načrta, poudarja načelo neovirane rasti v določenih smereh („dynamopolis“). Iz skice številka 1 je razvidno, kako naj bi se ločenih smereh lahko medsebojno nemoteno razvijali industrija in stanovanjska gradnja. Zaradi smotnosti gradnje je treba zaokrožiti mestne površine z jasno določitvijo posameznih industrijskih predelov ali naselij, omejenih z glavnimi pro-

mesta. Morali bi jih preurediti iz žarkovnega v mrežasti sestav (skica št. 2). Taka preusmeritev niti ne bi bila tako težka. Bitvene novosti so: cesta Mačkovec–Gotnava vas (del hitre karlovske ceste!) z mostom čez Krko pri Mačkovcu, cesta Mačkovec–Bršlin z novim križiščem v Bršlinu in most čez Krko zraven sedanjega železniškega mostu za neposredno povezavo Ločenske ceste s cesto Novo mesto–Vavta vas. Kot razbremenitev je predvidena cesta tudi od Ragovega skozi Ragov log z mostom čez Krko na Cesto talcev in skozi tunel pod Marofom do Bršlina.

Železnica bo naredila prvi nov korak z graditvijo industrijskega tira za IMV z odcepom pri Šmihelskem pokopališču, z velikim in zahtevnim mostom čez Težki potok ter čez grmske njeve do tovarne. Gradnja nove tovarne IMV v Brežicah in druge razvojne možnosti Spodnjega Posavskega in Krškega polja čedalje bolj narekujejo gradnjo železniške proge Novo mesto–Brežice. Po novi inaci naj bi tekli tiri po desnem bregu Krke, kjer bi koristili rudnik kremenčevega peska, likrati pa obudili območje Šentjerneja in Kostanjevice. Industrijski tir je predviden tudi za tovarno zdravil Krka v Loči.

Po njej uglednih domačih letalskih strokovnjakov je čez nekaj let zasebna ali vsaj poslovna letala močnejših podjetij ne bodo nobena redkost. Ceprav gradi Dolenjski letalski center novo pristajalno stezo mednarodnega razreda v Prečni, je ta predvidena predvsem kot poslovno in športno letališče za samo Novo mesto. Omembne vredne so nameč razprave o gradnji velikega medrepubliškega letališča na Krškem polju, ki bi bilo načrtovano v skladu z zahtevami nadzvočnih letal in veleletal (jumbo-jetov), ki se bodo uveljavljali v prihodnjih desetletjih. Ta možnost in navezava na morebitno plovno pot po Savi sta kot načrt vse bolj v središču pozornosti strokovnjakov v Jugoslaviji in nekaterih sedanjih državah, hkrati pa potrjujeta pomen pokrajinske povezave Novega mesta in Spodnjega Posavskega.

IN KAJ JE NAMENJENO LJUDEM?

V javnem osebnem prometu bo treba urediti osrednjo pokrajinsko avtobusno postajo, najbrž na kraju, kjer stoji danes polovit garnizion, in zasnovati primerno mrežo mestnih avtobusov. Avtobusna postaja in možnost novega železniškega postajališča za osebni promet tik pred železniškim mostom na levem bregu Krke se določujejo tudi s predvidenim heliportom in komunikacijsko-informativnim centrom na istem kraju. Osrednja avtobusna postaja bo povezana s postajališčem ekspreznih avtobusov nekje v območju stikališča Karlovca in zagrebško-ljubljanske hitre ceste med Mačkovcem in Otočcem.

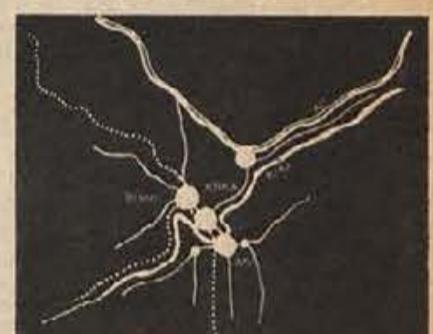
Poleg industrije bodo na razvoj mesta vplivale tudi dodatne dejavnosti, kot so spremajajoča industrija, trgovina, obrt in gostinstvo. Veliko zanimanje, ki ga kažejo za Novo mesto zlasti trgovci zaradi njegove sorazmerno osamljenosti kot pokrajinskega središča, se izpričuje že po načrtih za tri velike veleblagovnice, katerih gradnja je že dočakana.

Seveda ostaja za spremajajočo industrijo še dovolj prostora v smeri Bršlin–Straža, kar zadeva ožji mestni okoliš, in domača neizčrpna možnost tudi za nova industrijska področja v smeri Šentjernejskega polja, kar zadeva širše območje, ki bo razpolagalo z močnim nuklearnim virom energije pri Krškem, z dobro prometno povezavo in

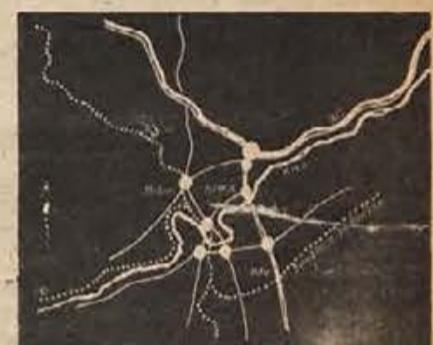
osrednjim položajem v severozahodnem koncu države.

Ni težko predvideti, da bo že obstoj in rast avtomobilске in kemično-farmacevtske industrije pomenil tudi osnovo za razvoj nekaterih posebnih razvojno-raziskovalnih dejavnosti in sestva.

Solstvo kot družbeni službi se bo seveda razvijalo vzporedno in usklajalo s stanovanjsko gradnjo. Nič manj pozornosti ne bomo posvečali zelenim površinam in površinam za rekreacijo, posebej pa sta obdelana tudi turistična vloga in pomen Novega mesta, ki ju je preučil „Pokrajinski prostorski načrt“

Skica 2 a – dosedanji žarkovni način ureditve zgosti promet v nekaj vozlišč, ki so zlasti ob koničah skoraj neprevozna.

Skica 2 b – spremenjena v obliko mreže je prometna ureditev mnogo bolj propustna. Od novosti je vrisano industrijski tir IMV, podaljšan v smeri Brežic, hitra cesta od avtomobilске ceste pri Mačkovcu čez Krko proti Gorjancem, cesta med Bršlom in Mačkovcem, most čez Krko pri sedanjem železniškem mostu.

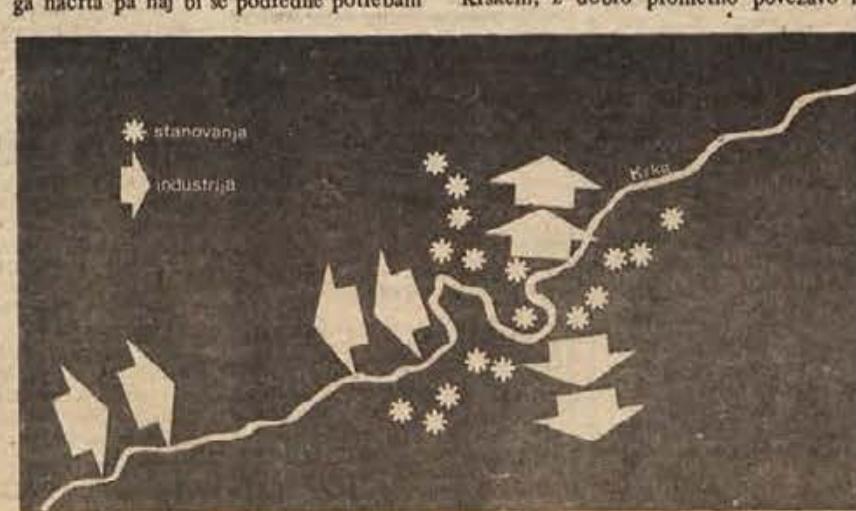
razvoja turizma na Dolenjskem" (1969). V tem načrtu so prvič sodelovale vse občine naših pokrajini.

Kaj pomenijo družbene spremembe za razvoj nekega ozemlja in kaj je Novo mesto s svojo pokrajino pomenilo pred 300 leti, lahko razberemo iz Valvasorjevih podatkov, ki med drugim piše:

„Zaradi toliko poškodb (turški vpadi, požari, kužna leta) je mesto zdaj začelo močno propadati. Pridružile so se druge nezgode. Preden so zgradili Karlovce, je mesto zelo cvelo in slavni deželni stanovi so imeli tu skladališče za preskrbo meja; tukaj so tudi izplačevali obmejno vojaštvo. Zdaj so se to vzeli, tako da je nastalo občutno pomajkanje ali zmanjševanje zasluga. Da, preden je Turek vzel Kančo, je bila tu zaloga trgovskega blaga in so od tod veliko z njim trgovali. Kljub vsemu pa je Novo mesto za Ljubljano najmenitnejše na Kranjskem in je nekoč imelo pravico krvne sodstva. Dobrih ustanov ne manjka, čeprav ni več nekdanje blaginje...“

„Dobre ustanove“ so seveda v Valvasorjevem jeziku telesa današnjega družbenega upravljanja, vse drugo, kar smo povzeli, pa je menda dovolj jasna opora zamisli o novomeški pokrajini z vplivnim območjem po vsej širsi Dolenjski, z Belo Krajino, s Spodnjim Posavjem in z delom Kočevsko-Ribniške doline. Ta sklop občin je v novih družbenih pogojih, ki jih daje samo upravni socializem, še zlasti pa z napovedanimi ustavnimi spremembami še v novi Jugoslaviji začel dihati tako, kot mu je bilo sojeno z zemljepisnim položajem in zgodovinskimi premiki ljudstev v njihovih življenjskih smotrib in nagonih.

MARJAN MOŠKON

Skica 1. – predvidene smeri širjenja stanovanjsko-komunalne gradnje in industrije na ožjem območju Novega mesta.

Samoupravljanje

Nič manj pomembna od ustavnih dopolnil, ki obravnavajo nov položaj republik v skupni državi, o čemer smo pisali v prejšnjem nadaljevanju, so dopolnila, ki govorijo o temeljnih družbeno-ekonomskih sistemih in o položaju človeka v družbeno-ekonomskih odnosih. Sem sudi, to moramo takoj poudariti, predvsem vse tisto, kar razumemo pod pojmom samoupravljanja v najširšem pomenu te besede (amandmaji od XXI. do XXV.).

Namen vsake ustawe je med drugim tudi to, da opredeli osnovne pravice, ki so zajamčene državljanim določeno državo. Naša ustanova jamči poleg klasičnih človekovih pravic, kot so svoboda vesti, govorja, političnega združevanja, osebne nedotakljivosti itd., tudi pravice do samoupravljanja in ji daje nadvise pomembno mesto. V več kot dvajsetletni praksi ji postane samoupravljanje v vseh najrazličnejših vidikih del našega vsakdanjega življenja in si je tem že samo po sebi pridobilo domovinsko pravico med temeljnimi pravicami, ki jih sihernemu občanu jamči ustanova.

TEMELJNE PRAVICE ČLOVEKA PROIZVAJALCA IN SAMOUPRAVLJAVCA

Položaj, ki ga ima delovni človek v družbeno-ekonomskih odnosih, je posvečen ves XXI. amandmu (dopolnilu). Razumljivo je, da mimo tega ustanova že doslej ni mogla, vendar sedanja dopolnila ta določila temeljito razširjajo, jasneje in natančneje določajo pravice, ki gredo delovnemu človeku iz njegovega dela v kakršnikoli organizaciji zdrženega dela.*

V tem in naslednjem, XXII. dopolnilu so opredeljene vse temeljne pravice, ki jih ima delovni človek kot priznavač v samoupravljanju. Predalec bi sli, če bi hoteli nadrobno obravnavati vse določila, ki jih vsebujejo ti dve dopolnilni, zato bi opozorili samo na najpomembnejše. Pravica do samoupravljanja, do odločanja o stvarah, ki so skupnega pomena za vse člane neke organizacije zdrženega dela (z drugimi besedami: za kolektiv neke delovne organizacije), je neodstupljiva pravica vsakega delovnega človeka. Ta njegova pravica izvira iz njegovega dela in ne more biti odvisna od položaja, ki ga ima v delovni organizaciji ali zunaj nje. Delovni ljudje imajo pravico odločati o tistem, kar so ustvarili s svojim delom ali kar je njihova organizacija (temeljna enota zdrženega dela) pridobila s tem, da je svoja sredstva vlagala v neke druge delovne organizacije, posle ali kaj podobnega.

Pravica do odločanja o ustvarjenem dohodku daje samoupravljanju pravzaprav največjo moč, kajti sprememati odločitve, ne da bi mogli zagotoviti tudi njihovo uresničitev, ne bi pomenilo veliko. Ta pravica seveda ne zajema samo tisti del ustvarjenega dohodka, ki je namenjen osebnim dohodkom, nagradjavaju, ampak tudi tista sredstva, ki jih organizacija zdrženega dela, recimo neko podjetje, njegova enota, zdrženo podjetje ali katerakoli druga delovna organizacija nameni za svojo širitev, modernizacijo, za zadovoljevanje skupnih potreb ljudi in tej organizaciji.

PRAVICA DO DELEŽA IZ DELA V PRETEKLOSTI

Pri tem moramo opozoriti še na neko bistveno novost, ki jo primašo ustavna dopolnila v tem delu. Delovni ljudje nimajo pravice samo do dohodka, nagrade, ki izvira iz njihovega tekočega, vsakdanjega dela, ampak tudi do deleža v tistem dohodku, ki izvira iz njihovega dela v preteklosti. Poskušajmo to povedati nazorno: delavec, ki ži dolgo dela v neki delovni organizaciji, ima pravico, da dobi tudi nekaj od tistega, kar danes prima delo, ki ga je opravil v preteklosti. Del njegovega minulega dela je namreč vgrajen v tovarniške zidove, v stroje; v vsem, čimer razpolaga danes njegova delovna organizacija, je tudi del njegovih naparov. Pri tem delu se je izčrpal, z leti ne more delati več tako uspešno kot je nekdaj, zato bi bilo krivично, da bi hkrati z upadanjem njegovih delovnih moči samo zaradi tega upadal tudi njegov dohodek. Tako rešitev ne narekuje samo težnja po neki socialni pravici, ampak najbrž tudi preprosto ekonomsko priznanje, da je treba dajati delovnemu človeku dolgoročno spodbudo za njegovo delo, mu odprieti zaupanje v smiselnost njegovih vsakdanjih naparov, ki ny bodo dajali sadov samo danes in jutri, ampak tudi takrat, ko bo moraže že odhaljal po mnogih letih dela iz svojega kolektiva.

* Ustanova oziroma ustavna dopolnila nikjer posebej ne obrazlagajo pojma „zdrženo delo“, kar je na vsezdaj razumljivo, saj to ne more biti njihova naloga: vendar prav ta izraz in se prenemata drugi ni posvetni razumljiv preprostemu človeku, zato so v sedanjih ustavnih razpravah pogostni očitki, da ljudje vseh stvari ne razumejo tudi zato, ker jim niso jasni nekateri najpomembnejši pojmi v besedilu ustavnih dopolnil. „Zdrženo delo“ bi si dovolil kratko in preprosto, čeprav seveda ne povsem ustrezno, razložiti kot človekovo delo v neki določeni delovni organizaciji.

I. RUDOLF

Vsekemu delovnemu človeku je zagotovljen na podlagi njegovega dela tak osebni dohodek, da mu zagotavlja socialno varnost in stabilnost. Minimalni osebni dohodek, kot smo navajeni temu reči, mora torej zagotavljati življenjski minimum. O njegovi višini bi s skupnim dogovorom določalo organizacije zdrženega dela, sindikati in organi družbeno-politične skupnosti na določenem območju (v občini ali verjetne v republiki).

Pravica do odločanja o osebnem dohodku seveda ne more biti nemejena, saj bi se sicer lahko zgodovalo, da bi nek kolektiv vse, kar s svojim delom ustvari, namenil samo za osebni dohodki, to pa bi pomenilo, da ne skrbi za koristi širše družbene skupnosti in naposred za jutrišnji dan svoje lastne delovne organizacije. Nastajale bi tudi nevzdržne razlike med osebnimi dohodki zaposlenih v različnih organizacijah, kar je že dandas skoraj vsakdanji primer. Ustavne dopolnitve določajo zaradi tega, da morajo organizacije zdrženega dela sklepati samoupravne sporazume o temeljih in meritih delitve osebnega dohodka. Nuja naš vsakdanje gospodarske prakse nas je že pred končnim sprejetjem ustavnih dopolnil prisilila, da smo začeli urejati ta vprašanja. Osebni dohodki rastejo na nekaterih področjih zadnjih leta prek vseh razumnih meja in sploh niso več odvisni samo od dela, ampak tudi špekulacij, razmer na našem trgu, od izjemnega položaja, ki ga imajo nekatere delovne organizacije ali gospodarske panoge. Da bi v teh stvari prišli do večjega reda, da bi odpravili nekatere očitne nesmisle in tudi pretirane apetite po nezasluženem dohodku, smo se v Sloveniji pred mesec lotili s predpisami in samoupravnimi sporazumi urejati nekatera vprašanja, ki zadevajo ta, za sihernega človeka in za vso družbo občutljiva razmerja.

DRŽAVA BO CEDALJE MANJ POSREDNIK

Ljudem je potrebno zagotoviti, da zadovoljujejo nekatere potrebe, ki so v današnjem času neobhodne; sem sodijo predvsem šolanje, zdravstvena služba, kultura in mnogotore druge reče, brez katerih dandas človek več ne more. Da bi bilo vse to zagotovljeno, so potrebna znatna sredstva, ki jih tako določa ustavno dopolnil XXI., delovni ljudje spoznamo odstopanje iz ustvarjenega skupnega ali osebnega dohodka. Na ta način ni več država tista, ki bi bila posrednik med delovnimi ljudmi v gospodarstvu in družbenimi službah, na zbirka ona sredstev od gospodarstva in jih deli po svoji presoji te je ali oni službi, ampak ustavljajo delovni ljudje tako imenovane interne skupnosti, kjer določajo obveznosti do njih in pravice, ki jih lahko prek teh skupnosti uveljavljajo. To pravzaprav ni nobena novost, ampak samo utrjevanje tega, kar v našem družbenem življenju že imamo, naj omenimo samo izobraževalne skupnosti, skupnosti zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja i. dr. Del sredstev za zadovoljevanje nekaterih skupnin in osebnih potreb ljudi se zbirajo tudi v obliki dakov. Kolikšna je njihova višina, to je odvisno od zmogljivosti gospodarstva in posameznikov ter seveda od potreb, ki jih je treba zadovoljevati.

Delavci lahko sredstva svoje delovne organizacije, če je to v njihov prid, če vidijo v tem svojo in tudi širšo korist, vlagajo v banke in druge organizacije zdrženega dela. V tem primeru ima njihova organizacija pravico do deleža pri dohodku, ki bi ga ustvarili s tako zdrženimi sredstvi. Ne more pa dobiti delovna organizacija na podlagi „posojenega“ ali vloženega denarja kakršniki lastniških pravic v organizaciji, kamor je denar vložila. Banke ne morejo ustvarjati dohodka samo na osnovi tega, da upravljajo z denarem, ki so ga pri njih prostovoljno zdržile organizacije zdrženega dela ali posamezniki; lahko samo zaračunavajo svoje usluge, to pa je tudi edini vir njihovega dohodka.

Osnovni smoter dopolnil, o katerih smo govorili v tem prispevku, je ta, da se delovnega človeka napravi čimbolj odgovornega za svoje delo, kar tudi za normalno in čimbolj popolno delovanje vse družbe, vse področje dela od gospodarstva do zdravstva, šolstva in vseh mnogih drugih oblik človeške dejavnosti. Ustanova poskuša s temi dopolnilimi čimbolji zmanjšati posredovanje države, tam kjer lahko ljudje svoja medsebojna razmerja urejajo sami z družbenimi dogovori, s sporazujanjem, z menjavo dela, kot pravi XXI. amandma.

Narediti človekovo čimbolj odgovornega za svojo usodo in usodo družbe, v tem vidimo enega poglavitičnega namenov dopolnjene ustanove.

Otroško varstvo v Metliki tako napreduje, kot bi si še marsikje želeli. Novi varstveni ustanovi za predšolske otroke, zgrajeni pred dvema letoma, se bo pridružil prizidek, namenjen dojenčkom. Z gradbenimi deli so že začeli, otroške jasli pa bodo odprte novembra za metliški občinski praznik. Na fotografiji: malčki iz Metlike pri igri v spomladanskem dopoldnevu. (Foto: Ria Bačer)

PONOVEN PROTEST IZ TREBNJEGA

Nenadejan udarec boli

Razočaranje, ker neASFALTIRANIH 2860 m ceste pri Mokronogu ni v načrtu republiškega cestnega sklada — Protestno pismo občinske skupščine

Spet nerazveseljiva novica: tistih skromnih 2860 metrov makadamskega cestišča na cesti Trebnje–Mokronog ni v novem finančnem načrtu republiškega cestnega sklada. Zahtevi ni bilo mogoče ugoditi, suho ugotavlja upravni odbor sklada, čeprav cesta ustreza merilom, ki jih je sprejela republiška skupščina in čeravno spada med skupino nedokončanih cest, ki imajo v letošnjih delih prednosti.

Razočaranje v trebanjski občini je toliko večje, ker so ljudje očitno živeli v zmotnem prepričanju, da je prvi javni protest zaledel. Poznano je tudi,

da je bila omenjena cesta druga, ki pelje prek Mokronoga v Ševnico, na prednostni listi že pred desetimi leti in da je republiški cestni sklad leta 1967 sprejel obveznost, da bo skupaj s prispevki delovnih organizacij posodobil cesto do Mokronoga. Podjetja iz občine so svojo obveznost izpolnila kljub temu, da so težko iz svojega prigospodarjenega denarja prispevala za cesto, republiški cestni sklad pa ni držal besede

Občinska skupščina je 22. aprila sklenila poslati pismo finančnemu odboru cestnega sklada, republiški skupščini in komisiji pri IS SRS, ki spremlja razvoj manj razvitenih območij, v katerem bo pojasnila nastali položaj in svojo odločno zahtevo. Če to ne bo zaledlo, občinska skupščina zahteva skupno zasedanje z upravnim odborom sklada. M. L.

Vas—Fara: borci o novi cesti

21. marca je bil v Fari občni zbor organizacije ZB NOV. Prisotnih je bilo precej članov, nekaj pa se jih je opravičilo zaradi bolezni.

Razprave o ustavnih spremembah

Občinska konferenca SZDL Novo mesto organizira skupno s krajevnimi organizacijami SZDL v Novem mestu javne razprave o predlaganih ustavnih spremembah (amandmaji) na naslednjih mestih in dneh:

6. maja 1971 ob 19.30 v dvorani družbenih organizacij, Kristanovska 16;

6. maja 1971 ob 19.30 v Sintkal-nem domu, Društveni trg 2 in

6. maja 1971 ob 19.30 v gimnaziji.

Vabimo občane, da se razprave udeležijo.

Na sestanku so obravnavali nekateri pereče probleme organizacije in doline. Največ so govorili o posodobljenju ceste Kočevje–Brod na Kolpi. Kot ijdje, ki so v času najtežjih preizkušenj našega naroda vedeli, kje jem je mesto, in so se brez pomislanja vključili v NOV, se tudi sedaj zavedajo, da je izgradnja te važne prometne žile edina rešitev našo lepo Kolpsko dolino. Zato so izrazili toplo željo, naj bi z izgradnjo ceste čim prej začeli.

Nadalje so ugotovili, da se vrste borcev nenehno redijo. Smrt nemilostno kosi. Končno bi že morali poskrbeti za dostojno socialno ozirno materialno pomoč še živim članom ZZB in VVI in se jim tako vse delno oddolžiti za vse žrtve med NOB.

Zbor so obvestili tudi o ugodnostih, ki jih bodo imeli člani ZB in VVI pri zdravljenju v toplicah Stoljane. Člani z majhnimi pokojinami se bodo lahko zdravili brezplačno, sicer je dnevna oskrba 18 do 30 din.

Govorili so še o vzdrževanju okolice spomenika žrtv fašizma v Fari in o partizanskih grobovih na pokopališču. Pohvalili so šolsko mladino in učitelje, ki jih redno in dostojno vzdržujejo.

Člani ZB se udeležujejo prostav ob spomeniku, ki jih prireja Šola ob dnevu mrtvih in ob sprejemu kurirkev torbice. Organizacija ZB pa ob novem letu nagradi pionirje s skromnim darilom.

Nadalje je zbor razpravljal o posodobljeni kmetom-borcem za popravila stanovanjskih in gospodarskih poslopij. Nekaj kandidatov se je prijavilo, in ne bi bilo prav, da bi jih komisija izpustila.

Izvolili so tričlanski upravni odbor, ki ga sestavljajo Alojz Jurjevič, predsednik, Matija Letig, tajnik, in Anton Obranovič, blagajnik. Ti trije tovarši so te funkcije dobro opravljali tudi že doslej.

MARIJA VOLF

Samo luč namesto petrolejke?

Več kot 10 vasi na območju metliške občine začenja akcijo za napeljavo trofaznega toka

Ni več zaselka, kjer bi še gorele petrolejke, toda za zahteve življenja v letu 1971 to že daveno ne zadošča več. Tok, ob katerem niti radia ne sliši, kaj žele da bi poganjaj stroj, je preživel stvar. Vse več vasi je, ki se potegujejo za napeljavo trofaznega toka in s tem za modernizacijo življenja v gospodinjstvih in pri kmetijah opravili.

Hude težave zaradi slabe električne napetosti imajo v Dobravicih, na Grabrovcu, na Otoku, v Radovčih, na Radovici, v Vidovščini, na Krmanci in s kje. Cakanja so se ljudje naveličali, zato se povsod pripravljajo na obnovo električnega omrežja. Ce strojev ne bo, tudi mladine za nobeno ceno ne bo mogoče obdržati doma. Ze zdaj so vasi bolj in bolj prazne.

Občanci so pripravljeni sami prispeti drogote ter opraviti vse težke dela, podjetje Elektro in metliška občina pa naj bi dala potreben material in poskrbel za strokovna dela.

Vsi enkrat ne bodo mogli dobiti močnejše elektrike, kajti Elektro nima dovolj montažnih ekip. Zato so se dogovorili, da bodo naj-

prej končali elektrifikacijo na območju transformatorske postaje Krasinec, potem bodo obnavljali na Krmačini, sledil bo Grabrovec itd.

Predvidevajo, da bi bilo lahko celotno električno omrežje v teh vseh obnovljeno v dobrih dveh letih.

Zavod za kulturno dejavnost v Novem mestu si je prejšnja leta obesil na ramena skrb za Dolensko poletje. Nekaj kulturnih „poljet“ je tudi srečno izpeljal, lani pa se je nenašoma zataknil.

Kot prireditelj Dolenskega poletja je zavod tudi lani na vse mogoče načine preprčeval gostinske in turistične organizacije, naj prevzamejo nekaj hremenja, kulturne prireditve, ki jih zavod organizira v turističnih krajih, privabijo več gostov, ti pa ne pridejo brez cenev, zato bi bilo pravilno, da bi

tistega
lanskega
dne

MORA

Stvari okrog nje so se razblinjale v nič. Vse se je izgubljalo v čudni megli. Trudila se je, da bi razločevala stvarnost od prozorne zaves, ki ji je padala pred oči. S svojo trdno voljo jo je hotela odstraniti. Pri tem si je pomagala z vsem telesom. Misič so se ji krčile in videti je bilo, kakor da je njeno telo objela ogromna bolečina. Celo ji je oblikoval pot.

Hotela se je dvigniti in se rešiti. Hotela je premakniti noge. Bile so težke in trde, kot da niso njene. Stvarnost se je umikala, telo se je umirilo in padalo v spokojnost, ki jo je motilo le škrapanje parketa. Mrak, ki je objemal telesa okrog nje, je končno zajel tudi njo in soba je postala velika črna jama.

Sredi ravnine je lečalo mesto z ozkimi ulicami in mogočnimi zgradbami, ki so bile podobne geometrijskim likom. Imele so steklene stene in zaman je okalo okna in vrata. Ulice so bile srebrno tukovane in to je bilo vse, kar si lahko videl.

Ko je tako hodila po tem čudnem svetu, je zamolko tišino preparačno zvonjenje neštetnih zvonov. Kakor da bi ji hoteli pognati strah v najbolj skrit kotiček srca. Zvonili so grozljivo preteče. Zmrzla jo je.

Ulice so bile v hipu polne bitij s prosnjeno kožo. Oblečena so bila v silo, brokat, čipke in tančice. Njihova oblačila so bila posuta z dragimi kamni, ki so sijali v vsem svojem blišču. Hoteli si je ta bitja pohištva ogledali. Izbrala si je obraz, ki ga je opazovala, toda že se je izgubil v množici. Od silnega razkošja so jo bolele oči in vsa otrpila je stopala po ulici.

Nenadoma se je množica razmagnila in naredila polkrog okrog nje. V skrat oblečen mož je privadel bronastega konja z zlatom grivo, ki mu je vhrala od ponosa. Ustavila sta se ob njej. Mož jo je objel z mrzlimi rokami in jo posadil na konja. Zakričala je, takoj nato pa se ji je zdelo povsem normalno, da je njena koža postala kot bron, da so ji bujni zlati lasje valovili po hrbitu, da je bila odeta le v črno tančico in obutá v zlate škornje in z žezlom v rokah. Množica okrog nje je padla na kolena. Zviška je gledala nanje, ki so se začeli plaziti po tleh. Začela si je, da bi v rokah držala biti pravičnosti, ki bi ji pomagal odkriti te ljudi, jim pogledati v obraz in jih razgaliti v dno duše. Komaj si je to začela, je od groze okamenela. Hoteli se je tesno zaviti v svojo tančico, toda spoznala je, da se je spremenila v navadno zemeljsko bitje, okrog nje pa je mrgolelo gnušnih podgan z ostudo najezeno dlako in z dolgimi repi. Čutila je, da ji od groze drhti vse telo.

Reka jo je dohitela in jo uklenila v tesen krog. Ko so najezeni živali začele lesti Konju pod njo po nogah, se je zgrudil, ona pa se je stisnila v klobčič, medtem ko so podgane leže po njej. Zbrala je vse moči, zgrabila najblížjo za vrat in jo skušala zadaviti. Čutila je, kako moč ostudnosti jenjuje. Podgana je svoj dolgi rep ovila okrog njenega belega zapestja, mislec, da jo bo izpustila, toda roka jo je stisnila še močnej, dokler se rep ni počas odvil in se iztegnil. V istem hipu je izginil ves mrčes, izginile so ulice in mestu sred doline.

Ko se je prebudiila, ni razmišljala o svoje potneim telesu, temveč o tem, kako so bil te sanje podobne resničnemu življenju. Zmaga in padec, razocaranje in porazi, zmaga in novo življenje.

BREDA DEGEN,
Cerkvice ob Krki

Nenavadno srečanje

Vsako nedeljo preživimo na Zaloki, kjer imamo majhno hišo. Okrog hišice so prijetni gozdčki, kamor večkrat hodim na sprehe. Tudi tisto nedeljo sem šel z Mejaševimi otroki nabirat jagode.

Na majhni jasi sem zagledal več rdečih jagod. Poklical sem še druge otroke, da bi jih skupaj pobrali. Ko sem hotel odtrgati najlepšo jagodo, sem zatipal nekaj kosmetike. Prestrail sem se, srce mi je že celo močno biti, noge pa so mi klecale. Tedaj sem opazil majhno, ljubko srnico, ki me je milo gledala s svojimi ljubezničnimi očmi. Bil sem tako presenečen, da nisem vedel, kaj naj storim. Previdno sem jo vzel v naročje in jo pobožal. Tudi otroci so jo božali in skakali od veselja.

Spustil sem jo na tla. Bila je tako majhna, da je komaj stala na nogah. Spet sem jo vzel v naročje in jo nesel pokazat očetu in mami. Bila sta presenečena. Mama jo je vzela v naročje in jo božala, saj ni še nikoli videla tako majhne srnice. Oče, ki je lovec, pa je bil hud. Rekel mi je, naj srnico takoj odnesem nazaj, kjer sem jo našel, ker jo mati srna že gotovo išče.

Nerad sem jo nesel nazaj, a vedel sem, da moram. Položil sem jo tja, kjer sem jo našel. Srnica je stala na majajočih se nogah in skušala napraviti nekaj korakov za menoj. Spet sem jo položil nazaj in zagledal nedaleč stran smo in sruška. Najbrž sta res že iskala mladička. Skril sem se za drevno v čakal, kaj bo. Čez nekaj časa je srna stopila k mladičku, ga nekaj časa ovovala, potem pa začela ljubeznično lizati. Srečen sem odšel domov.

MIRO BREZOVAR,
novinarski krožek
osnovna šola
Sentrupert

Nesrečni prst

Lanski praznik 29. novembra je bil zame zelo žalosten. Popoldno sta prišla na obisk iz Sentruperta stric in bratranec. Med malico sem od daleč zaslila brnenje. Prosila sem mamo, da bi šla gledati, kaj je. Rekla mi je, da bom smela iti po kosišu, če bom pridna. Pomagala sem ji pripravljati kosišo. Ko je bilo kuhanlo, smo šli jest. Med kosišom je brnenje pojedalo, zato sem rekla mami:

„Vidiš, prej me nisi pustila, sedaj pa ne bom več videla, kaj je brnenje.“

Ko smo jedli, sem stopila na hodnik. Spet sem zaslila brnenje. Vesela sem stopila po stopnicah v vežo in ven. Ozirala sem se, toda videla nisem ničesar. Slišala sem samo brnenje in klicanje za sosedovo hišo. Klicala me je sosedova Marička. Stekla sem k dravnim in zagledala strica, ki je žagal drva. Branko, ki mu je pomagal, je bil že utrujen. Ponudila sem se, da bom jaz namesto njega odmetavala drva.

Prijemala sem poleno za polenom in jih metala na kup. Stric me je nekajkrat opomnil, naj držim poleno na koncu, da ne bo prišlo do nesreče. Bila sem trmasta in ga nisem ubogala. Spet sem vrgla poleno stran in stric je odzagjal drugo. Držal je žago nad polenom, jaz pa sem prav tedaj predstrel zagrabilo poleno in se s palcem dotaknila žage. Pri priči se mi je ulila kri. Tetka se je zelo ustrašila, jaz pa tudi, tako da niti jokati nisem mogla. Tetka mi je prst razkužila z alkoholom.

Rana se mi je kmalu pozdravila, vendar nesreča ne bom pozabilna, ker se mi je levi palec tako zarasel, da ga ne morem čisto skrčiti. To mi je ostalo za spomin na mojo radovednost.

BETI DUH,
novinarski krožek
osnovna šola
Sentrupert

To stran ste napisali sami! — To stran ste napisali sami!

Omogočimo popolno obveščanje občanov!

Naslova nisem napisal po naključju — izvira predvsem iz ustavnih določil, ki se tičejo obveščanja državljanov, in iz obveznosti družbenih skupnosti. Pristojne cítitelje je s tem v zvezi treba opozoriti na 34., 40. in 87. člen ustave ter na 4. člen zakona o tisku.

Iskreno povedano: obvestilo

o zmanjšanju prostora, ki ga je doslej Dolenjski list odstopal občinam, me je presenetilo, kajti že dalj časa sem prepričan, da bi bilo treba ta prostor še povečati zaradi občanov, ki želijo biti vedno bolj obveščeni. Poleg obstoječih oblik obveščanja ostaja tisk tudi vnaprej najpopolnejša in najširša oblika,

zato ga je treba imeti in obdržati, predvsem zaradi dostopnosti in enostavnosti, s katero obvešča.

Iz objavljenega obvestila v zadnji številki Dolenjskega lista vidimo zahteve in upravičenost za povečanje materialnih sredstev uredništva našega lista. Če ugotovimo, da so vsi stroški v tiskarni in razne storitve dražje, da pa tega samo prodaja časnika ne more pokrivati, je toliko najnovejša obveznost družbeno-političnih, delovnih in drugih organizacij, da pomagajo z delom svojih materialnih sredstev zagotoviti obstoj občinskih strani v listu. Nači v zvezi s tem zaradi primerjave navedem 4. člen zakona o tisku, ki pravi:

„Družbena skupnost podpira ustanavljanje zavodov in organizacij, ki se ukvarjajo z objav-

ljanjem in širjenjem informacij z namenom obveščanja javnosti, jim daje na razpolago dočlena materialna sredstva ter jim zagotavlja materialne in druge olajšave, da morejo opravljati svojo dejavnost, in jim pomaga pri vzgoji in izpolnjevanju strokovnih kadrov.“

Glede na upravičenost zahtev Dolenjskega lista za povečanje sredstev in udeležbe občin pričakujem, da bodo odgovorne družbeno-politične in druge organizacije omogočile tudi vnaprej polno obveščenost svojih občanov. Obstoj teh strani upravičujejo tudi zunanj po-doba lista in napori uredništva, da imamo vsebinsko in grafično ustrezen tehnik, kot je naš list od novega leta dalje.

M. JARANOVIČ,
BREŽICE

NAJAVA NEJŠ DEL DOBRODELNE AKCIJE

Jelka že na zdravljenju

Metoda dr. Selzerja: masaža in vplivanje ultra zvokov na limfatična področja — Glavna sestra na kliniki je Slovenka Marija

Tik pred sklepom današnje številke so se v pondeljek počasi vrnili s sanitetnim kombijem IMV iz južne Nemčije v Novo mesto Jelkina mama, Branko Švajger iz IMV in Milan Kozolec, komercialist Dolenjske-

ga lista. V Schoenmuenzachu v Schwarzwaldu je v nedeljo opoldne dr. med. Hans Selzer, lastnik zasebne klinike za multiplio sklerozo, sprejel Novomeščanom Jelko Lavrič na prvo trimesечно zdravljenje.

Jelko so na kliniki sprejeli z vso skrbjo in prisrčnostjo. Lastnik klinike dr. Selzer se je v nedeljo samo zaradi „obiska Jugoslovov“, kot je sam dejal, vrnil z nekega zasebnega obiska 200 km nazaj domov. Novomeščanom, katerim se je v Stuttgartu pridružila tudi naša rojakinja Ana Vitkovič, je razkazal vse prostore na kliniki in jih predstavil 4 zdravnikom, ki delajo v njegovi zdravstveni ustanovi. K njemu prihajajo ljudje z vseh delov sveta, med osebjem pa ima tudi ljudi z raznih kontinentov. Za Jelko Lavrič pomeni srečno naključje, da je glavna sestra pri dr. Selzerju — Slovenka Marija. Stiki z domom bodo torej mnogo lažji in neposrednejši.

Za danes samo toliko, prihodnji teden pa bomo na Jelkinem prihodu na kliniko v Schoenmuenzachu poročali malo obširnejše.

TONE GOŠNIK

NI NUJNO

da se uredništvo Dolenjskega lista strinja z vsemi sestavki, ki so objavljeni na tej strani. — K pristopkemu, ki jih pošiljate za objavo v našem tisku, pripišite svoj celni naslov, sicer ne pridejo v poštev za tisk. Na posebne želje pisca lahko ostane njegovo pravo ime za javnost tajno (podpisali ga bomo s kraticami ali kako drugače), vsekakor pa je pred sodiščem za resničnost napisanega odgovoren predvsem sam.

UREDNIŠTVO DL

Vse življenje je bil pravi proletar, borec za pravice delovnega človeka, komunist po srcu, duhu in življenju. Izpod Gorjancev ga je pot zanesla v Vojvodino, nato v tujino, v Franciji je našel svoj drugi dom. Tudi za letošnji 1. maj nam je preteklo sotočno poslat prirske pozdrave — njegov izvod Dolenjskega lista je zanj „vsakotedenško pismo od doma“, kot nam je v zadnjih 15 letih že tolkokrat povedal.

Takole piše tokrat:

„Dragi tovariš urednik,
za 1. maj 1971 vam vsem pri Dolenjskem listu želim veliko zahvale. Zame je letošnji maj poln jubilej in spominov: 18. maja bova imela z ženo zlato poroko, saj sva si že 18. 5. 1921 v Vojvodini rekla „Maja 1921 sem bil kot rudar izvoljen za rudarskega poverjenika. Maja 1923 sem prisel v Francijo, maja 1953 pa sem stopil v pokoj. Maja 1960 sem bil potrenjen kot 100-odstotni invalid zaradi silikoze. Od maja 1923 sem član francoske Komunistične partije in sindikata. Za te lepe jubileje bom praznoval tu v Lensu, kjer se bo poročil najin vnuk na isti dan, ko bova z ženo in otroki slavila najino zlato poroko. Tovariško vas vse pozdravlja vaša

JOŽE IN ANA MARTINČIČ,
Lens, severna Francija

PISMO S ŠVEDSKE

Samospoštovanje v najboljšem pomenu besede

Dragi Marjan!

Torej, kaj lahko rečem? Kako sem komaj za trenutek srečaval vaše ljudi? Vseeno, nanizal ti bom vsaj površne vtise.

Industrija motornih vozil je name nadreila velik vtis. Ne vem, zakaj je ta tovarna v sorazmerni tako majhnom kraju, kot je Novo mesto. Ce je to posledica kakšne petletke, potem vsa čast petletkom! Sicer sem se spomnil na dogodek, ki sem ga doživel leta 1964, ko sem bil z avtomobilom v Jugoslaviji. Na poti proti Grčiji smo se ustavili v majhni vasi ob avtomobilski cesti med Zagrebom in Beogradom. Bil je vroč dan in na malem vaskem trgu smo naleteli na ljudi in živino, ki so počivali v senči. Zdelen se nam je, da se je tu ura ustavila pred sto leti ali

Ob dvojnevrem obisku švedskih časnikov v IMV sem se pravzaprav mnogede seznal s prodornim kolegom, sodelavcem švedskega dnevnika HELSINGBORGS DAGBLAD. Zapletla sva drug drugega v intervju, v katerem sva skušala poiskati vse tisto, kar je pri nas in pri njih (v časnikarstvu) podobno, enako, različno. Hotel sem ga tudi vprašati, kaj misli o Jugoslaviji. Novem mestu, na naši mladi avtomobilski tovarni, na katero smo Dolenjen res lahko ponosni. Pa nama je zmanjšalo časa, vrnili se je domov in jaz sem ostal z prazno beležnico. S pismom sem poskušal nadoknadiči zamujeno, in res je odzval. Kako gleda človek iz bogate, družbeno in industrijsko visoko razvite dežele, kjer je poprečna plača visoko kvalificiranega delavca vsaj petkrat večja kot pri nas, na naša proizvodna in družbenega prizadevanja? IMV, kakršno so Švedi vse danes, je sodobna tovarna z najboljšo tehnologijo, brez sramu jo lahko pokažemo vsakemu tujcu. Na žalost (ali srečo?) pa so jugoslovanske delovne metode še vedno dočišči manj preračunljive kot nemške ali švedske ...

kaj. Pa nismo sanjali: na drugi strani trga je stal zelo sodoben supermarket. Bil je poln ljudi, ki so se gnetli in barantili okrog blagajne. Očitvidno se se niso odvadili orientalskega kupčevanja. So tudi oni dobili tako veliko trgovino po petletnem načrtu?

Nekaj je namreč drugače v švedskih tovarnah kot pri vas v IMV: tempo dela je mnogo hitrejši. Videl sem šopek dekletri ali stiri — kako so sedeče v avtomobilu in ga čistile. Bilo je sicer družabno in domačje, toda najbrž ne preveč smotorno.

Ampak će bodo delovni tempo povečali, upam, da ga ne bodo na tak način kot na Švedskem: tukaj uporabljamo ameriško metodo MTM (metoda merjenja časa) in njene nadaljnje pridobitve. Vsaka stopnja dela je pazljivo proučena glede na

potreben čas do najmanjše desetinke sekunde, ki je potrebna za določen gib. Smisel tega je, kako bi najbolj smotreno in učinkovito izkoristili delavca. MTM je tudi sistem za natančno ugotavljanje učinka, ki ga doseže delavec. To je pripeljalo do znatnega porasta proizvodnje, toda delavci, ki so zacetili, da lahko dosegajo dočišči večjo plačo, so se pri delu dobesedno — pretegnili. V zadnjih petnajstih mesecih smo imeli vrsto „strajkov divjih mačk“ (ilegalne stavke, ki jih sindikati ne podpirajo). Nekje so zahtevali boljše delovne pogoje, drugje pa fiksne plače, ne glede na delovni učinek.

NENAVADNA PARTIZANSKA UKANA

Na „kuli“ v Brodu na Kolpi je vzidana spominska plošča, na kateri piše, da so to mesto 1. maja 1942 osvobodile goranske in slovenske partizanske enote. (Foto: Princ)

Brod na Kolpi je bil v začetku 1942 dobro utrjena sovražna postojanka. S slovenske strani se je prišlo do njega lahko le preko mostu, ki pa je bil takrat zastražen, na njem pa so bile žične ovire. Čeprav v tej sovražni postojanki ni bilo več Italijanov, je bila zavarovana z žandarji in s financarji. Vendar jo je kljub temu zasedla 30. aprila 1942 „partizanska vojska“, ki je štela 4 partizane in okoli 25 mladincev iz Vasi. Partizani so bili oboroženi z dvema puškama, pištolo, nekaj bombami in pokvarjenim mitraljezom, fantje pa s – koli!

To je bila ena izmed najbolj nenevadnih zmag v zadnji vojni. Udeleženci osvoboditve Broda na Kolpi so to svojo akcijo že večkrat popisali in pripovedovali. Prisluhnimo jim, kako se je spominjajo.

PARTIZANOV KOT LISTJA IN TRAVE

Matija Letig iz Vasi Fare:

– Bilo je 30. aprila 1942, ko sem opazil nad vaso skupino partizanov. Mahal sem jim, naj pridejo dol. Bili so štirje: Franc Avbelj-Lojko, Tine Mesojedec, Matija Majetič iz Pirč in Karel Briški-Zmaj iz Banje Loke.

Povedu sem jim, da Italijanov ni več na Brodu, da je v postojanki 22 ali 23 žandarjev in financarjev ter da bi partizani zdaj lahko prišli do orožja. Lojko je rekel, da je predlog res pameten.

Partizani so začeli popravljati svoj poškodovan mitraljez, jaz pa sem šel na Brod. Komandan žandarjev sem dobil v gostilni pri Bavcarju. Rekel sem mu, da so Italijani prošli, partizanov pa je vse okoli kot listja in trave: tam 800, tam 2000 in tam 3000.

„I ja čujem nešto tak,“ mi je zapal komandan.

Spila sva še malo, rekla to in uno, potem sem mu dejal, da so končno partizani, in ne Italijani, naša ljudska vojska.

Ko sem se vrnil v Vas, sem povidal, da žandarji omahujejo. Zbrali smo nato 25 domačinov, jih oboržili s koli in skupaj s tistimi štirimi razhajkanimi partizani smo šli na Brod.

Mi smo šli k Tončku Bavcarju in mu rekli, naj pokliče stražarja. Medtem so domačini maširali s koli po vasi in zganjali vraga in pol, kot da je tu velika partizanska vojska. Na sečo je bila takrat tenua.

Tonček je šel na most, ki je bil na sredini pregrajen s premičnimi žičnimi ovirami, partizani pa za njim. Rekel je stražaju:

„Jaz bi šel malo k vam. Tukaj je tudi naša narodna vojska, mnogo vojske. Nima se smisla upirati. Pojdite komandantu in mu reci, naj preda samo orožje, pa se nobenemu ne bo nič zgordilo.“

Medtem so naši fantje pometaли žične ovire v Kolpo in šli na Brod. Še prej so vzeli stražarju orožje,

nato pa še šestim financarjem, ki so bili v Bukovčevi gostilni. Vendar se financarji niso hoteli kar tako predati:

„Vrzite bombo v gostilno, pa bomo dali orožje. Drugače nam bodo rekli, da smo bili kukavice.“

Kmalu potem, ko je počila bomba, je prišel tudi komandan. Pobrali smo mu opasac s pištolo in vse skupaj dali Tončku Bavcarju, ki je že prej zahteval to pištolo za nadzorevanje pri akciji. Nato smo mu dali pet minut časa, da gre v grad in preda vojsko ter orožje.

Vendar iz trdnjave ni bilo nobenega. Zato smo proti njiju spružili salvo. Potem so oni vrgli ven nekaj bomb, vendar ne proti nam, ampak na nasprotno stran, kjer ni bilo nobenega našega.

Ker ni bilo še nobenega ven, so šli naši noter, polovili žandarje in jim pobrali orožje, ki smo ga odnesli k meni domov.

Naslednji dan, 1. maja, pa so prišli na Brod še hrvaški partizani in imeli smo velik skupni miting.

NA STRAŽI S POKVARJENIM MITRALJEZOM

Tine Mesojedec se spominja tega dogodka tako:

– Neki civilist, vaški odbornik, ki nas je zvabil proj iz gozda, nam je dejal: „Na Brodu je postojanka, ki so jo zapustili Italijani. Posadka nima nobene zvez. Odločni skupini partizanov bi se posadka-gotovo predala. Res je postojanka utrjena z betonskimi bunkerji in opletena z žičnimi ovirami, toda to se da premagati s partizansko zvijočo.“

Seveda nas je od postojanke ločila še Kolpa, vsi štirje pa smo imeli le dve puški, pištolo in nekaj bomb ter mitraljez, ki sta nam ga v vasi popravila kovač in ključavnica tak, da je streljal vsaj posamično.

Ze pozno v mraku smo organizirali vaške fante, med katerimi so bili celo šolarji, in jih oboržili s koli.

V gostilni v Petrini smo pridobili za naš načrt gostilničevjeva sina, ki smo mu za nagrado obljubili pištolo. On je namreč poznal vse oroznike in financarje. Nekaj za njim smo šli na most še Lojko, Zmaj in jaz. Medtem so ostali vaščani s koli v rokah skakali po vasi, da je bilo videti, kot da je vas polna oboroženih partizanov.

Lojko se je predstavil stražarju kot partizanski komandan. Dejal je, da je okoli Broda 300 partizanov. Stražar je takoj dal puško.

Še danes vidim tistega financarja, ki se je tresel in govoril, da „so vsi na partizanski strani“, da se bodo vsi predali, samo postreliti jih ni treba. Mi smo si seveda pa tudi mislili, kaj bi se lahko zgordilo, če bi oni vedeli, da smo mi le štirje.

Medtem ko je šel stražar prepravljati ostale, naj predajo orožje, smo zmetali ovire v Kolpo. Kmalu je prišel iz stavbe vodja skupine financarjev in predal posadko. Dobili smo 7 pušk, strelivo in drugo. Ko so bili financarji zunaj, je Lojko vrgel noter bombo. Nastalo je veliko razdejanje.

Ko smo s financarji opravili, smo morali nad žandarje. Med razreževanjem financarjev je včasih pribrenačala nad nami svinčenka. Streljali so orozniki iz svoje stavbe.

Nato orozniško postajo smo nato poslali razreženega financarja, naj pripelje komandanata. Kmalu je prišel ven velik in močan žandarmerijski narednik. V pogajanjih z Lojkom je rekel, da se brez streljanja ne bo

Karel Briški

Franc Avbelj-Lojko

Tine Mesojedec

Matija Letig

Štirje možje zavzeli Brod

Z dvema puškama, pištolo in 25 koli so zavzeli Brod na Kolpi — Postojanka je bila utrjena z betonskimi bunkerji in žičnimi ovirami — Vanjo se je dalo priti le preko zastraženega mostu — Za uspeh ni potrebno le orožje, ampak predvsem srce in razum

predal, češ da bodo drugi mislili, da se je sramotno vdal partizanom. Naročil nam je, naj streljamo v postojanko, da bomo stavbo malo razobil.

Po pogajjanju je narednik odšel v postojanko. Ker dolgo ni bilo nobenega ven, smo šli Lojko, Zmaj in jaz noter. V pritličju nismo našli nikogar. Našli smo jih v prvem nadstropju. Vsi so bili v eni sobi. Zavpili smo jih: „Roke kviški!“ Potem smo jim pobrali orožje.

Jaz sem stražil pri vratih s pokvarjenim mitraljezom. Lojko in Zmaj pa sta jih pobrala orožje. Ko smo opravili v tej sobi, smo šli v drugo nadstropje, kjer se nam je predalo še nekaj oroznikov.

Dobili smo 17 pušk, dve pištoli, več bomb in precej streliva. Ze okoli polnoči smo se veseli vrčali proti Vasi. Partizani smo šli spati, stražili pa so domačini, oboroženi z zaplenjenim orozjem. Razrožene oroznike in financarje smo pustili v postojanko. Z njimi so naslednjega dne obračunali hrvaški partizani. Zjutraj je prikorakala še naša četa in smo skupaj odkorakali v Petrino, kjer so nas pred zborom čete povabili in nam čestitali za uspeho akcije.

KOMAJ SEM NOSIL ZAPLENJENO OROŽJE

Podobno se spominja tega dogodka tudi Franc Avbelj-Lojko. 20. maja 1961 je bil v kočevskih „Novicah“ objavljen njegov spomin na ta dogodek pod naslovom „Štirje smo napadli Brod na Kolpi!“

Tudi tovaris Lojko se v njem spomina podobno kot Tine Mesojedec:

„Na most smo krenili za fantom (Tončkom Bavcarjem op. pis.). Objubili smo mu pištolo, če nas spremi na most do stražarja, toda tako, da stražar ne bo začel streljati. Stražar je zahteval, naj pridemo k njemu. To se nam je zdelo sunljivo. Terence iz vasi (Matija Letig op. pis.) in jaz sva šla naprej do mosta. Stražar je bil bolj v strahu kot midva. Tresel se je, ker je mislil, da bomo vse pobili. Zapovedal sem mu, naj se komandan postojanke takoj javi. Stražar je komaj čakal, da je lahko izginil izpred naših oči.“

Deset minut pozneje smo že videli oba stopata proti nam. Prvi je šel stražar, za njim pa poveljnik

trdnjave. Malo mi je postalovo vroče, toda moral sem ostati hladnokrv.

Še nekaj korakov je bilo do njega.

On me je pozdravil po vojaško, jaz pa nista po njega po partizansko. Začel se je razgovor. Prvi sem imel jaz besedo. V kraticih besedah sem mu v hrvaščini povedal, da jih je obkolilo tristo partizanov, da je v postojanko naperjenih trideset mitraljezov in da ne morejo misliti na pomoč. Italijani so bili v ofenzivi proti nam tako razbiti, da sploh ne vemo, če jih je še kaj na Dolenjskem. Medtem pa so naši pričeli postavljati okrog in okrog zasede, tako da je bilo res videti, kot da bi bili izurjeni partizani. Pred menoj je nervozno stal starejši orozniški narednik, ki je poveljeval postojanki. Plašljivo se je oziral na levo in desno, ker so naši delali velik hrup izza bližnjih hiš in zaklonov. Potem je dobil besedo tudi on. Prosil me je, naj nikogar izmed njih ne ustrelimo. Če bomo streljali, naj streljiamo v zrak, po kraješču ognju pa se bodo vsi predali z orozjem vred. Bil sem nestrepen. Dejal sem mu, naj se naši s svojo glavo, ker ima pred seboj komandanata partizanov. Če bo postopal, kakor sva se domenila, se mu ne bo skrivil nitilas. Podala sva si roke in narednik jo je urnil nog pobrisal v trdnjavo. Stražar, ki je ves čas pogajanja stal ob strani, sva z odbornikom takoj razrožila. Začelo se je streljanje iz pušk, mitraljezi pa so molčali. Le sem in tja je počila bomba.

Vistem trenutku se mi je zdelo, da me je vse zapustilo. S težko muko sem odstranjeval žične ovire, ki so bile postavljene preko mosta. Dve sem vrgel v Kolpo, pri tretji pa so mi že prišli na pomoč tovarisi. Stražar, ki je stal pred glavnim vhodom, sem takoj odvzel puško, strelivo in bombe. Zdaj smo navalili na financarje, ki so se skrili po klečeli. V gornjo sobo sem vrgel bombo. To nam je pomagalo, da smo dobili 6 pušk, ki smo jih kravovo potrebovali. Če bi prišlo do resnejšega odpora, bi se še tisti trenutek ne mogli več upirati.

Bolj živahnje je postal, ko smo dobili nekaj orozja in streliva. Ura se je ponikalila že na enajsto zvečer. V gradu je bilo vse tiho, le od trenutka do trenutka se je oglašila mavzerica. Primankovalo nam je streliva, treba

je bilo nekaj ukremiti. Na moj večkratni poziv na predajo, se ni nihče zmenil. Bilo mi je več za orozje kot za hrvaške domobrane. Zmaj mi je prišel naproti in me vprašal, kaj bomo storili. Po kraješču premislku sva se odločila. Dal mi je svetlico; on je stražil pri vratih, da slučajno ne bi kdo ušel. Zvezel sem skozi majhno odprtino v lezljivih vratih. Po stopnicah sem se povzpel v prvo nadstropje. Pregledal sem ga, toda vse je bilo prazno. Le tu in tam sem videl v kotu kako italijansko čelado ali razmetane blazine. Vse je bilo tihih. Misil sem, da so nam pobegnili. Toda to ni bilo mogoče, ker bi morali skozi glavna vrata. Drugačega izhoda ni bilo. Pregledal sem še drugo nadstropje. V prvi sobi je bilo vse prazno. V drugi sobi, kamor sem stopil s puško na streli, v istem hipu pa posvetil s svetlico, sem zagledal preplašene domobbrane in oroznike. Z močnim glasom sem zaklical, naj takoj oddajo vse orozje, toliko časa se ne sme nihče premakniti, dokler ne bodo vsi razroženi. Držali so puške in čakali, da sem zadnjemu vzel puško. Zdaj mi je bilo težko zapustiti sobo, ker sem imel cel kup orozja in streliva. Poklical sem Zmaja, ki mi je takoj pritekel na pomoč. Za njim so prišli še ostali. Pien, ki smo ga dobili, je bil za nas ogromnega pomena. Dobili smo 14 pušk, 2 pištoli, nekaj bomb, strelivo in drug material.

Ves vojni plen smo odnesli v vas. Zajete domobrane, žandarje in financarje smo pustili v postojanko. Čakali so, da pridejo ponje hrvaški partizani. Naslednji dan so Hrvati vkorakali z veselo pesmijo. Na čelu je vihrala zastava s peterokrako zvezdo. S tem se je začelo bratsko sodelovanje med Hrvati in nami. Začelo se je v trenutku, ko se je ustvarjalo večje svobodno ozemlje na Dolenjskem ter se razširilo od Starega trga do Delnic in v Loško dolino.“

Spomini se sicer v podrobnostih razlikujejo, kar je povsem razumljivo, v glavnih stvareh pa so si vse enotni. Najpomembnejše pa je, da je akcija popolnoma uspela. Čeprav je bila tveganja.

JOZE PRINC

Stavba, ki ji rečemo domačini kula, grad, trdnjava, ima pa verjetno še več drugih imen. V tej stavbi so trije partizani razrežili vse žandarje, s čimer je bila tveganja akcija osvoboditve Broda na Kolpi tudi končana. (Foto: Princ)

Pogled iz Petrine (Slovenija) na Brod na Kolpi (Hrvatska). Desno od tega mostu je bil med vojno drugi most, preko katerega so prišli partizani na Brod. (Foto: Princ)

Petelin, ki žre milijone

Majhna nerodnost, ne pazljivost ali nepoučenost je bila dovolj, da je trinajstega aprila s Pionirjevga gradbišča pri novomeški tovarni zdravil v Ločni v nekaj minutah izpuhtelo pod oblake več kot 50.000 din. Na toliko so ocenili škodo, ki jo je naredil ogenj na stroju za sušenje zidu, ki so ga tam uporabljali.

Le veliki prisebnosti in požrtvovalnosti delavcev, ki so takoj začeli gasiti in so omejili požar, gre zahvala, da ni šlo še več v niz; hkrati so omogočili lažje delo gasilcem iz nekaj sto metrov oddaljenega gasilskega doma, da so rdečega petelina prej dotolkli.

Dejanskega razloga za to nesrečo še niso razvzlasti. Zvedeli pa so za okoliscine. Tako se je izkazalo, da je ogenj izbruhnil neposredno zatem, ko je delavec S. D. rezervoar napolnil s petrolejem in vzgjal motor. Stroj je bil v hipu v plamenih, vnele pa so se tudi ciropeljske in polivinske cevi.

Stiri dni prej je rdeči petelin opustil gradbišče samopoznecne v Semici in tako pognal v zrak novih 80.000 din. Zagorelo je, ko so na gradbišču varili priključek za centralno kurjavo. Ostaline so bile grozljive: ves material uničen, okenski in vratni okvirji hudo ožgani, poleg tega je ogenj zapustil neizbrisne sledove tudi sami zgradbi.

Obakrat je gorelo na gradbišču, obakrat, kot kaže, zaradi neprevidnosti, nepazljivosti, nepoučenosti ali celo malomarnosti. Seveda bodo razloge ugotovili tisti, ki so za to poklicani. Sestavek lahko končam z ugotovitvijo, da je sreča, da ni bil v teh nesrečah nihče ranjen.

I. Z.

Bo odlok pomagal narediti red?

Ko bodo uredili parkirišča in čuvaško službo, bo treba tudi v Novem mestu plačevati za parkiranje — Bo potem več prostora?

Lani je republiška skupščina s spremenjenim zakonom o komunalnih taksa da podoblaščila občinam, da lahko za uporabo različnih predmetov in storitev predpišo komunalne takse. Novomeška občinska skupščina je na predlog sveta za finance sprejela odlok o ko-

munalnih taksa v občini, ki določa plačevanje taks za glasbene avtomate v javnih lokalih, za igralna sredstva v javnih lokalih, za začasno prebivanje v turističnih krajih, za parkiranje avtomobilov in njihovih priklopnikov na določenih prostorih in za parkiranje, šotorjenje ali druge začasne namene na javnih prostorih.

Odborniki so največ razpravljali o tistem delu določil tega odloka, ki govorji o uporabi javnega prostora za parkiranje avtomobilov in njihovih priklopnikov. Sicer je bil že doslej odlok, ki je predpisoval takso za parkiranje avtomobilov in njihovih priklopnikov, vendar pa takse niso pobirali, ker ni bilo organizirano čuvanje vozil.

Novo mesto pa v prometnem pogledu zadnja leta tako hitro napreduje, da so taki ukrepi zares nujni. Zato so odborniki v odloku sprejeli takse za parkiranje avtomobilov, kar najhitreje pa bo potrebno določiti parkirne prostore in organizirati čuvaško službo. Vse več je namreč v mestu takih avtomobilov, ki stojijo na parkirnih prostorih po ves dan, tako da

V Črnomlju

Prvomajsko praznovanje je letos v črnomljski občini dokaj široko zastavljeno. Za uvod so v ponedeljek, 26. aprila zvezcer napovedali v črnomljskem Prosvetnem domu koncert akademskoga pevskega zborja "Tone Tomšič" iz Ljubljane. Na predvečer praznika napovedujejo tudi na vseh okoliških hribih velike kresove, ob katerih bodo imeli posameznikolektivi svoje programe. Istočasno pa bo na prostoru za jujevanje v Črnomlju nastopila s koncertom godba na pihala. Racunajo tudi na svojevrstno budnico za 1. maj. Meščane Črnomlja naj bi iz sna prebudila tonska salva.

DR. FRANCE HOČEVAR V ČRNOMLJU. V petek, 23. aprila popoldne, se je mudil v Črnomlju dr. France Hočavar, podpredsednik izvršnega sveta Slovenije. Članom občinskega družbeno-političnega aktivista je govoril o ustavnih spremembah.

FOLKLORNA POSEBNOST. Naveda šolaljev na Vinici je vsako leto oživiti jujevanje. Tako so že 23. aprila oblekli v narodne noše, hodili od hiše do hiše in prepevali staro pesem: "Prošel je, prošel pisani vuzem, došel je, došel zeleni Juraj." S pohodom po vasi so nadaljevali še drugi dan. Gospodinje so juriša obdarovale z drobičem in z jajci. Zanimivo je, da "zaslužek" otroci naložijo v skupni dom, namenjen za izlet ob koncu šolskega leta.

F. P.

POPRAVEK

Tiskarski skrat je v prejšnjem članku "Jajce v Kiča" na novomeški strani spremenil tekst "Veliko Troha, gimnazijec", kakor bi se moral pravilno glasiti, v "Veliko Troha, gimnazijec". Prof. Trohi, ravnatelju gimnazije, se za neljubo tiskarsko napako opravičujemo, hkrati pa se opravičujemo tudi bralcem.

Najprej statistično ogledalo

Projektivni biro Region je razposlal anketo

Začelo se je Medobčinska komisija za pripravo razvojnega načrta Posavja se je že obrnila na delovne organizacije za vse potrebe podatke, ki jih bo morala uporabiti kot izhodišče pri nadaljnjem načrtovanju.

Od gospodarskih organizacij pričakuje, da bodo realno prikazale zazelenne podatke še ta mesec in obrazložile v njih razvojne zaslove za kraje ali daljše obdobje, da jih bodo strokovnjaci lahko upoštevali pri snovanju prostorskega in srednjoročnega načrta pokrajine.

Gre torej za odgovornost, ki se ji nobena delovna organizacija ne bi smela izmazkniti. Le ob upoštevanju

napotkov medobčinske komisije bodo strokovnjaki Regiona in drugih ustanov kar najlaže usklajevale razvojne koncepte in opredelili mejnine bodočega razvoja sevnische, krške in brežiške občine.

Spet gradbena šola

V Novem mestu so se prejšnji teden predstavniki gradbenih podjetij in gradbene tehnične šole iz Ljubljane dogovorili, da bodo tudi v Novem mestu prihodnje solsko leto odprti prvi letnik kot dislocirani oddelek gradbene tehnične šole. Za ta kočak so se odločili, ker manjka gradbenih tehnikov in ker iz znanih razlogov le malo učencev more nadaljevati šolanje v Ljubljani. Prvi letnik bo lahko sprejet okrog 35 učencev s končano osmiletko.

Dragi bralci!

Danes smo vam pripravili samo 16 strani branja, zato pa smo vam pretekli četrtek postregli z 28 oz. 32 stranmi; zaradi vmesnega praznika in slik v barvah si danes širsega obsegja nismo mogli prvič prisvojiti. Priborjni teden bomo izšli na 20 straneh, kar bo posledi tudi poprečen stalni obseg tehnika. Zaradi pomanjkanja prostora danes žal tudi ne moremo objaviti vseh važnejših dogodkov in vesti od zadnjih dveh dni.

UREDNIŠTVO

Gorjanci nagradili

V nedeljo, 25. aprila, so v podjetju "Gorjanci" podegli 54 voznikom, ki v zadnjih dveh letih niso imeli prometne nesreče, zlate in srebrne značke ter denarno nagrado. To je bila že osma tradicionalna podelitev priznanj, s katerimi "Gorjanci" odlikujejo svoje voznike v jih spodbujajo k še boljšemu redu in disciplini. Na nedeljski slovesnosti, ki je bila združena s prstavo 30-letnice OF, so prvič podeliли 10 zlatih in 17 srebrnih značk sindikata delavcev prometa in vzev. Nekaj vzetih voznikov v tem podjetju pa se je odločila nagraditi tudi zavarovalnica "Sava".

ZMAGALA JE EKIPA Z DOLENJSKE

ŠPILAR, ŠIMUNIC IN GAZVODOVA — Na področnem tekmovanju za atletski pokal Slovenije je v Novem mestu 24. aprila nastopilo 40 atletov iz Novega mesta in Črnomlja. Klub razmočenim atletskim napravam in dežju, ki je motil tekmovanje, so bili doseženi nekateri dobitni rezultati. Posebej je vredno omeniti doseg Milana Šimunice v daljinji 6,44 in trošku 13,71; Marjana Špirlarja v kopiju 62,57; Tatjane Gazvodove na 100 m in 13,1 ozir. 28,0 v Marjeti Pučko v višini z 1,50. M. S.

ZMAGALA JE EKIPA Z DOLENJSKE

ŠPILAR, ŠIMUNIC IN GAZVODOVA — Na področnem tekmovanju za atletski pokal Slovenije je v Novem mestu 24. aprila nastopilo 40 atletov iz Novega mesta in Črnomlja. Klub razmočenim atletskim napravam in dežju, ki je motil tekmovanje, so bili doseženi nekateri dobitni rezultati. Posebej je vredno omeniti doseg Milana Šimunice v daljinji 6,44 in trošku 13,71; Marjana Špirlarja v kopiju 62,57; Tatjane Gazvodove na 100 m in 13,1 ozir. 28,0 v Marjeti Pučko v višini z 1,50. M. S.

V konzorcij za novo tovarno?

Predsedstvo občinske skupščine v Brežicah bo te dni začelo razgovore z močnejšimi podjetji v občini za morebitno sodelovanje pri gradnji tovarne keramičnih ploščic na Senovem. Svet za gospodarstvo je podobno sosedov za sodelovanje pozdravil in priporočil delovnim organizacijam, da so po svojih možnostih vključijo v to investicijo. Krško gospodarstvo je že dalo pristek. Tudi iz tujine je več ponudb za kreditiranje. Celotno investicijo cenijo na 60 milijonov dinarjev. Po plosčbah je pri nas povpraševanje zelo veliko, zato postavite tovorne načrte za obdobje 1971–1985.

J. TEPPY

S KAMERO PO STUDENCU

Na zadnjem zboru volivev na Studencu pri Sevnici je sodeloval tudi sevnški kinoklub. Predstavljal se je z več amaterskimi filmi: "Nedelja v deželi faraonov", "S kamero po Studencu". Posebno slednji film je ugaljal, saj ljudje kar niso mogli verjeti, da filmski trak prikazuje del njenovega vsekdanjega življenja.

KAJ PA KUMARICE ZA INDUSTRIJO?

Nekaj kmečkih gospodarjev iz vasi Brezje na Krškem pojavijo se že podpisalo pogodbo za gojenje kumarice. Odkupovalo jih bo Živilska industrija iz Kamnika. Na razpis tovarne se je prvi odzval kmet Ivan Skofljec in pridobil še druge. Direktor tovarne se je sam oglasil pri njem in izrazil željo, da bi v vasi zasadili vsaj dva hektarja s kumaricami. Kmetom se s tem obeta boljši zadružek.

Dežurni poročajo

OKRADEN NA AVTOBUSU — Ivan Cvetanovič iz Niša je 23. aprila privljal novomeškim milicičnikom, da mu je neznanec v avtobusu Niš–ekspres med Zagrebom in Novim mestom izmaknil denarnico z dokumenti in 350 din gotovine.

KDO JE SKOČIL Z MOSTU? — V nedeljo, 25. aprila, je v zgodnjih jutranjih urah neznanec skočil s kandžiškega mostu v Novo mesto v Krko. Očividci so takoj obvestili milicičnike in gasilce, ki pa niso mogli niti napraviti. Kdo in zakaj se je pognal v vodo, ko to poročamo, še ni znano.

OPROAN AVTOMOBIL — V noči na 23. april je neznanec z osebno avtomobilom Slavko Kosa v Kričanovici ulici v Novem mestu ukradel reflektorje in druga svetlobna telesa.

POKLICALI SO MILICIČNIKE — 22. aprila zvezčer so iz bifeja v Koščialovi ulici v Novem mestu ukradeli milicičnike, da so umirili Jozipa Draganiča, ki se je opit nezgodno vedel in razgrajal v goščišču.

AVTOMOBILSKI TAT — V noči na nedeljo, 25. aprila, je neznan storilec odprejal izpred blokov v naselju Majde Šile v Novem mestu zastavo 1300, last Djordja Petakovića. Nedaleč od mesta kraje pa so našli moderni rekord nemške registracije, last Franca Šetinca iz Sel pri Brežicah. Očitno sta obe kraji delo zlikovca, ki je začutil vroča tla pod nogami.

KRONIKA NESREC

Pokleka se je peljal 20. aprila z mopedom od Boštana proti Jelovcu. Izvrač ovinka je Peter Pavšič iz Vojnika pričpel tevornjak ter se ustavil. Mopedista je zanesel, treščil je v tevornjak, padel in bležal laže ranjen. Prvo pomoč so mu dali v Sevnici.

BOŠTANJ: AVTOMOBIL V DREVO, VOZNIK MRTEV — 18. aprila je Jakob Kovacič iz Dolnjega Boštana proti Jelovcu v osebnem avtomobilu v Boštanj, potem ko ga je zanesel na levo in desno, potem pa je zategnil povsem na desno, potem pa je zategnil povsem na levo, potem pa je zategnil povsem na desno, potem pa je zategnil povsem na levo. Voznik je bil laže ranjen, škoda pa so ocenili na 8.000 din.

VINJA VAS: VOLKSWAGEN MED SKALAMI — Ljubljancem Jože Zeleznik se je 21. aprila peljal s volkswagenom od Novega mesta na Gorjance. Pri Vinji vasi je naproti pričpel Metličan Karel Plut tevornjak. Zeleznik se mu je umaknil povsem na desno, potem pa je zategnil povsem na levo, potem pa je zategnil povsem na desno, potem pa je zategnil povsem na levo. Vozniku ni bilo niti osebni avtomobil pa je razbit; škoda so ocenili na 15.000 din.

STARAVAS: DVA MRTVA V OSOBNEM AVTOMOBILU — 20. aprila opolocni sta se v Staravi vasi, na cesti med Bileškami in Brežicami, smrtno ponesrečila Drago Popit iz Žalc in Stanislav Stošić iz Celja, medtem ko je bil Celjan Tone Brezovšek hudo ranjen. Peljali so se z osebnim avtomobilom proti Bilešcam. V Staravi vasi, kjer je dvojni ovinek in cesta nekoliko nagnjena, je avtomobil zanesel na levo: preko je potok in se zaril v nasprotni breg. Strašni prizor je opazil v zgodnjih jutranjih urah voznik avtobusa, ki vozi iz Brežic na Bileške. Gmotno škodo so ocenili na 20.000 din. Vzroka za nesrečo še niso raziskali.

PREKOPA: S KOLESOM PRED AVTO — 15-letni Silvo Drmaz iz Dolnje Prekopke je 18. aprila na cesti v domačem kraju zavesil na levo, ko je naproti Cvetka Kofol iz Kostanjevice pričpel osebni avtomobil proti Sentjerneju. Voznica je zavirala, vendar je osebni avtomobil kolesa kljub temu zadel, da je padel na cesto. Zaradi poškodb so ga takoj odprejali v novomeško bolnišnico. BRŠLJIN: S FICKOM ZBILPEŠCA — Na bršlinskem križišču je Slavko Petre, ki je prečkal cesto. Cugurovič je bil zlomljeno stegnjeno in pretres možganov.

DOLENJSKI LIST 11

Ključavnica ni pomagala

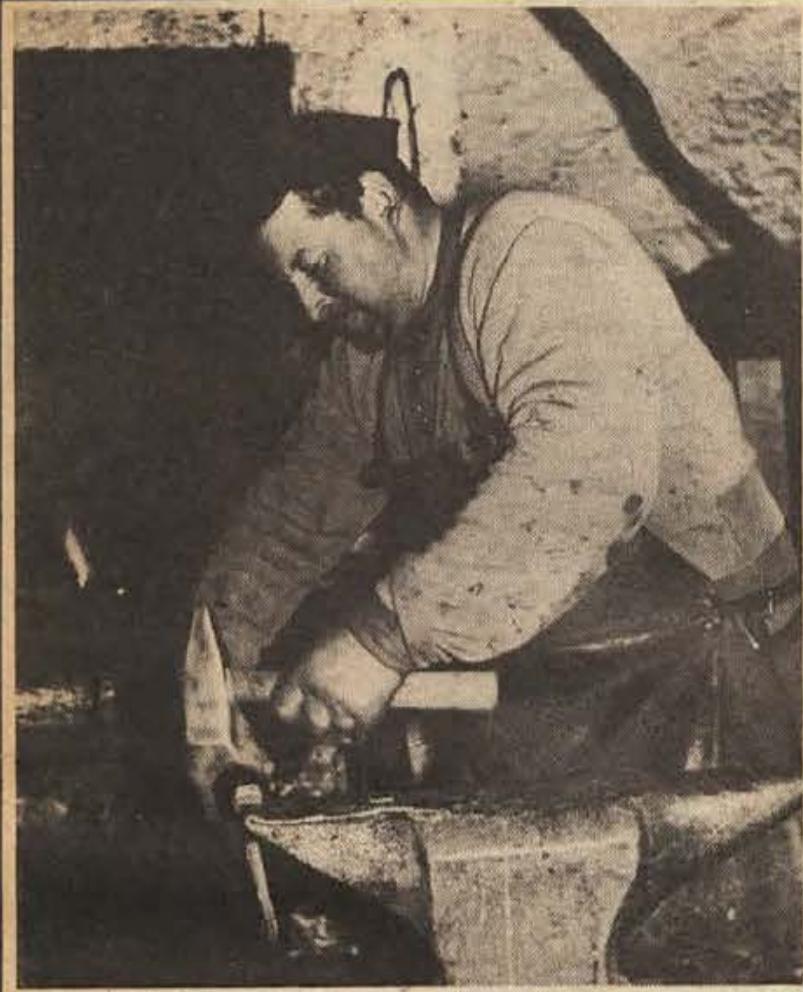
Kar je Ana Flajnik iz Stare Lipe pri Viniči napovedala, je storila: skočila je v vodnjak

13. aprila opoldne so našli utopljeno v vodnjaku pred hišo 66-letno Ano Flajnik, upokojenko iz Stare Lipe pri Viniči. Skočila je v 3 metre globok vodnjak, v katerem je bilo komaj 2 metri vode, in si končala življenje.

Flajnikova je bila rojena v Ameriki, bila pa je naša državljanka in je od lani živila pri sestrah v Stari Lipi. Zenski je bila živčno bolna, toda kadar je ni bolzen imela v krempljih, je bila prishrena. Svojo smrt je napovedala. Drugi dan, ko je sestri omenili, da namerava skočiti v vodnjak, so šli domači takoj na Vinici kupiti ključavnico. Vodnjak je bil zaklenjen in ključ spravljen.

Zgodilo pa se je, da so šli v domači 13. aprila na njive. Flajnikova je pa bila skrskala po hiši in ključ našla. Ko je ena izmed sester opoldne pršila domov in zagledala, odprt vodnjak, jo je takoj stisnilo pri srcu. Še bolj pa, ko je pogledala v globino in množične vode opazila sestrino trupljo. Na utopljenci ni bilo znakov nasišja, zato menjajo, da je pokojna v trenutni zmednosti napravila samomor. R. B.

IZ METLIKE

**Morda čaka tudi vas
ena izmed 30 nagrad?**

Za ljubitelje križank prijetno prvomajsko presenečenje: NOVA NAGRADNA KRIŽANKA, ki bo 14. maja dala 30 srečnim izžrebancem za pravilne odgovore 30 lepih nagrad. Pri žrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki jih bomo dobili najkasneje do 13. maja. Tokrat smo pripravili takele nagrade:

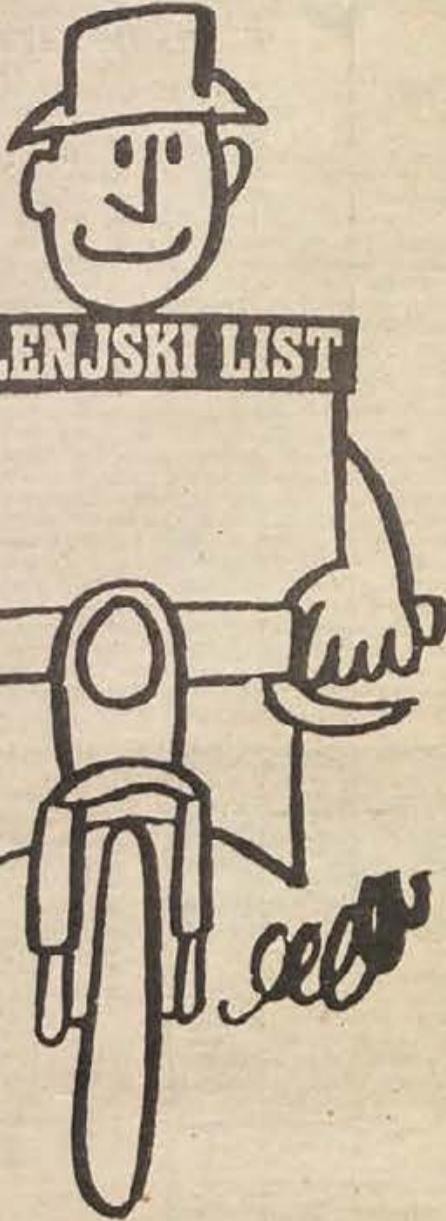
1. nagrada – 300 din
 2. nagrada – 250 din
 3. nagrada – 200 din
 4. nagrada – 150 din
 5. nagrada – 100 din
 6. nagrada – 90 din
 7. nagrada – 80 din
 8. nagrada – 70 din

in 22 lepih knjižnih daril

Reševalce prosimo, da upoštevajo že znana navodila: izrezana rešena križanka bo hkrati kupon za udelezbo pri žrebanju. Rešitve pošljite na naslov: Dolenski list, 68001 NOVO MESTO, p. p. 33 — V levi spodnji kot kuverte napišite: KRIŽANKA. Ne pozabite na vaš točen naslov, ki mora biti obvezno napisan na belem robu križanke!

Lepo vas pozdravlja

VAS DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

PODGETJE
MODNA KONFEKCIJA KRIM, LJUBLJANA,
OBRAT NOVO MESTO

sprejme
v delovno razmerje

VEČ KV IN PK KROJAČEV
IN KROJAČIC (SIVILJE)

Nastop službe je možen takoj ali po dogovoru.

Osebni dohodek 850 do 1300 din ter redni dodatek na vso delovno dobo in dodatek na točnost.

Podjetje nima stanovanj, pač pa povrne potne stroške.

Pismene ponudbe pošljite upravi podjetja ali pa obrazu Novo mesto, Ulica Komandanta Staneta 18.

»Dolenjski list« v vsako družino

ZA PRAZNIKE ODPRTO!

TRGOVSKO PODGETJE DOLENJKA sporoča, da bodo v

- petek, 30. aprila, vse prodajalne odprte kot običajno.
- 1. in 2. maja bodo vse prodajalne zaprite.
- V ponedeljek, 3. maja, bodo v Novem mestu od 7. do 11. ure odprte naslednje prodajalne:
- SAMOPOSTREŽBA pri mostu
- MARKET na Cesti herojev
- MARKET v Bršlju
- MARKET na Kristanovi cesti
- DELIKATESA na Glavnem trgu v Črnomilju bo od 7. do 11. ure odprta
- DELIKATESA — BIFE v Semiču pa POTROŠNIK od 7. do 10. ure.

LETNI DELOVNI ČAS!

Od prvega maja dalje bodo Dolenikine prodajalne v Novem mestu, ki imajo deljen delovni čas, odprt:

- v ponedeljek od 7.30 do 14.30
- ob sobotah od 7.30 do 12. ure
- ostale dneve od 7.30 do 12. ure in od 16.30 do 19. ure.

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODGETJA
NA DEBELO IN DROBNO DOLENJKA
Z VSEMI SVOJIMI ENOTAMI
CESTITA POTROŠNIKOM
IN VSEM DELOVNIM LJUDEM
ZA 1. MAJ, PRAZNIK DELA!

HOTEL »PUGLED« Kočevje

z obrati! KAVARNA, PRI LOVCU, PRI ROGU,
POD STOJNO, PRI KMETU, POD LIPCO, bife
SALKA VAS in restavracija PRI KOLODVORU
CESTITA SVOJIM GOSTOM ZA 1. MAJ —
PRAZNIK DELA!

Trgovsko podjetje NAMA, LJUBLJANA, Tomšičeva 2

nama blagovnica kočevje

CESTITA VSEM SVOJIM KUPCEM IN DELOVNIM
LJUDEM ZA 1. MAJ, PRAZNIK DELA!

Z A P O M L A D I N P O L E T J E

nudimo veliko izbiro raznega blaga za široko po-
trošnjo.

N O V I M O D E L I I N V Z O R C I :

spomladanski in letni modeli in vzorci konfek-
cije in obutve ter drugega blaga.

Z A VIKEND I N S P O R T dobite v BLAGOVNICI NAMA
v Kočevju vse, kar potrebujete!

TOVARNA STILNEGA POHISTVA I N NOTRANJE OPREME

STILLES, Sevnica

objavlja
naslednja prosta delovna mesta:

1. vodje priprave dela
2. glavnega knjigovodje
3. lesnoindustrijskega tehnika za delo v tehničnem sektorju

P o g o j i :

pod 1. visoka, višja ali srednja strokovna izobrazba les-
noindustrijske smeri z 5 leti ustrezone prakse;

pod 2. srednja ekonomská šola — ekonomski tehnik z
8 leti ustrezone prakse;

pod 3. lesnoindustrijski tehnik z 2 do 3 leti ustrezone

prakse, lahko tudi začetnik. V tem primeru se sprejme kot pripravnik.

Za vodjo priprave dela je zagotovljeno družinsko sta-
novanje.

TENIŠKI KLUB NOVO MESTO

išče OSKRBNIKA

za urejanje teniških igrišč
na Lokl. Ponudbe pošljite
na Dolenjski list pod »Oskrbni-
kni« ali vprašajte popoldne
na Lokl.

Gostinsko podjetje »MОСТЕ«

LJUBLJANA,
Pokopališča 15

zaposli takoj

— delavca v skladisču

Prednost imajo osebe,
vajene dela v kletar-
stvu.

Pogoji:
odslužen vojaški rok.
Plača po pravilniku o
delitvi osebnih dohodkov.
Ležišče in hrana zagotovljena.

Prijave sprejemamo do
zasedbe delovnega me-
sta.

Iščemo

- DEKLE
(redno del. razmerje)
za čiščenje restava-
rijskih prostorov

Hrana in stanovanje v
hiši.
Osebni dohodek po pravilniku o OD. Oglasite se
osebno.

Gostinski Šolski center
Ljubljana
Restavracija URŠKA

AB *Agraria* BREŽICE
Ste v zadregi za darilo?

Sopek nageljčkov ali vrtnic je primerno darilo za vsako priložnost. Naša dnevna proizvodnja je več tisoč cvetov v 6 barvah. Zahtevajte v najbližji cvetličarni nageljčke ali vrtnice iz vrtinarije Čatež!

TOVARNA STILNEGA POHISTVA I N NOTRANJE OPREME

STILLES, Sevnica

razpisuje:

1. dve (2) štipendiji za visoko šolo lesnoindustrijske smeri
2. štiri (4) štipendije za srednjo tehnično šolo lesne smeri
3. vzame v uk 8 vajencev mizarske stroke

Kandidati za štipendije in sprejem v uk za vajence mizarske stroke naj svoje vloge pošljijo v 15 dneh na naslov podjetja.

Prednosti pri izbiri za dodelitev štipendije imajo kandidati višjih letnikov in kandidati z boljšim uspehom.

Kandidati za uk vajencev mizarske stroke naj vlogi priložijo spričevalo prvega polletja osmoga razreda osnovne šole.

PODGETJE GRADBENIH MATERIALOV »GRAMAT«, SEVNICA

objavlja

LICITACIJO za prodajo osnovnih sredstev:

- konzolno dvigalo (nekomp.)
- natezalec za betonsko železo (nekomp.)
- mlin kladivar (nekomp.)
- betonski mešalec (150 l) »Skip« Ljubljana
- betonski mešalec (250 l), firma AG
- elektromotor DIREX 2,2 KW
- elektromotor »Rade Končar« 4,4 KW
- računski stroj (ročni — ni brezhiben)
- sočna peč »Gorenje«
- pisalni stroj »Portable«
- stroj za izdelavo strešne opeke — kompl. z elektromotorjem
- mesalec za cementno glazuro z elektromotorjem
- 2950 kovinskih podstavkov za strešno opeko
- 423 sušilnih letev za strešno opeko

Licitacija bo 4. maja 1971 na upravi podjetja v Boštanj, na žagi.

VAŠA BANKA DOLENJSKA BANKA IN HRANILNICA NOVO MESTO

obvešča vse občane in komitente, da bo 4. MAJA 1971

odprla novo EKSPOZITURO na Cesti kom. Staneta 10 v Novem mestu.

V novi ekspozituri bomo opravljali naslednje bančne posle:

- ZBIRALI HRANILNE VLOGE
- VODILI ŽIRO RAČUNE OBČANOV
- VODILI DEVIZNE RAČUNE OBČANOV
- OPRAVLJALI DEVIZNO VALUTNE POSLE, ODKUP IN PRODAJO VALUT
- OPRAVLJALI DRUGE BANČNE POSLE

Zaupajte nam svoje denarne posle! Opravimo jih hitro, natančno in zaupno pod najugodnejšimi pogoji.

DBH
NOVO MESTO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KLEDAR

Petak, 30. aprila – Katarina
Sobota, 1. maja – Praznik dela
Nedelja, 2. maja – Boris
Ponedeljek, 3. maja – Aleksander
Torek, 4. maja – Florjan
Sreda, 5. maja – Monika
Četrtek, 6. maja – Judita

BREŽICE: 30. 4. in 1. 5. angleški
barvni film „Inspektor Madigan“.

CRNOMELJ: 30. 4. do 2. 5. ju-
goslovanski barvni film „Na klan-
cu“. 4. 5. svetosski film „Sramota“.

KOSTANJEVICA: 1. 5. španski
barvni film „Viscont redci račune“,
2. 5. angleški barvni film „Stirje ko-
mandos za Norveško“.

KRŠKO: 1. in 2. 5. ameriški barvni
film „Ujeti v pučavci“. 5. in 6. 5.
francoski barvni film „Žandar se
čeni“.

METLIKA: Od 30. 4. do 2. 5.
francosko-aližirski film „Z“. Od 30.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

GOLF RESTAVRACIJA Blumisberg v Švici išče vestno gospodinjsko pomočnico za delo v restavraciji. Kandidatka, ki bi imela vseleje do hišnega dela, naj se pišemo ali osebno oglaši pri družini Deržič v Brežicah, Trg dr. Ivana Ribaria 15.

GOSTIHLA BORIŠEK, Litija, takoj sprejme v službo kvalificirano ali priučeno kuharico in dve natašarice. Plača po dogovoru, stanovanje preskrbljeno.

ISČEM ŽENSKO za varstvo 11-me-
sečnega otroka na domu ali ga
dam v varstvo. Anica Lamut.
Mestne njevi.

FANTA, priučenega ali za priučitev,
sprejemem. Hrana in stanovanje v
hiši. Mizarstvo Zaletel, Ljubljana-
Šentvid, Stanežiče 52.

ISČEM gospodinjsko pomočnico k
4-članski družini (dva otroka).
Zelo dobri pogoji: dobra plača,
centralna kurjava. F. Obersnel,
Pavščeva 11, Ljubljana.

ISČEM DEKLE za varstvo otrok
(osem in 20 mesecov), ter pomoč
pri gospodinjstvu. Hrana in stanovanje
zagotovljena. Zglastite se v
popoldanskih urah. Naslov v
upravi lista (874/71).

ZA DELNO POMOC v gospodinj-
stvu in dopoldansko varstvo 17
mescev starega otroka nudim
stanovanje. Ostalo po dogovoru.
Hrastar, Bršlin 17, Novo mesto.

STANOVANJA

ODDAM opremljeno sobo dvema
dekletooma. Naslov v upravi lista
(886/71).

ISČEM prazno sobo ali sobo s kuhijo
v Novem mestu. Novina, Pod-
turn 56, Dol. Toplice.

PRODAM dvoobmočno etajo stanovanje
v Sevnici. Vseljivo po dogovoru.
Vprašajte dopoldne. Dobrišek,
Glavni trg 16, Sevnica.

NUJNO potrebujem prazno sobo v
Novem mestu. Plaćam 6 mesecov
naprej. Delna dopoldanska pomoč.
Ponudbe pod „Cimpri“!

Motorna vozila

POCENI PRODAM fiat 750, letnik
1965. Vintar, Sp. Vodale, Tržišče.

POD UGODNIMI POGOJI prodam
dobro ohranjeno motorno kolo
„Java“. Ogled možen vsak dan
po 14. urti. Milan Velkavrh, Ra-
govska cesta 7, Novo mesto.

AVTOPREVOZNIK Ivan Robek iz
Škocjanca 6 proda tovorni avto
„Deutsch“ v voznom stanju.

PRODAM poltovorni avto Ford
taurus tranzit v voznom stanju.
Alojz Avbar, Bršlin 14, Novo
mesto, telefon 21-202.

PRODAM

PRODAM kombajn v brezhibnem
stanju. Cena po dogovoru. Anton
Stojnič, Grabrovec 20 pri Metliki.

PRODAM vprežno kosilniko z žetveno
naptavo. v odličnem stanju
(znamke Holher). Karol Kutnar,
Potok 8, Muljava.

KOSILNICO „ALPINA“ z žetveno
naptavo, 40-litrski kotel za žganjeku
ter zapravljinček, vse v

4. do 2. 5. ameriški barvni film „Ta
prekleti Donovan“. Od 29. 4. do 2.
5. film „Večna Eva“.

MIRNA: 1. in 2. 5. nemški barvni
film „Winetou v dolini smrti“.

MOKRONOG: 1. in 2. 5. ameriški
film „Izpostavljem se“.

NOVO MESTO: Od 30. 4. do 2.
5. ameriški barvni film „Dan lastnika
zemlje“.

RIBNICA: 1. in 2. 5. ameriški
kvabjski barvni film „Nevada
Smith“.

SODRAŽICA: 1. in 2. 5. angleški
film „Nenavadna zgodbja Edija CH.“.

SENTJERNEJ: 1. in 2. 5. „Požar
Rima“.

TREBNJE: 1. in 2. 5. ameriški
barvni kriminalni film „Matt Helm
lubi in ubija“.

BREŽICE: 30. 4. in 1. 5. angleški
barvni film „Inspektor Madigan“.

CRNOMELJ: 30. 4. do 2. 5. ju-
goslovanski barvni film „Na klan-
cu“. 4. 5. svetosski film „Sramota“.

KOSTANJEVICA: 1. 5. španski
barvni film „Viscont redci račune“,
2. 5. angleški barvni film „Stirje ko-
mandos za Norveško“.

KRŠKO: 1. in 2. 5. ameriški barvni
film „Ujeti v pučavci“. 5. in 6. 5.
francoski barvni film „Žandar se
čeni“.

METLIKA: Od 30. 4. do 2. 5.
francosko-aližirski film „Z“. Od 30.

PREKLICI

Fani Novak, Roška 8, Kočevje,
opozarjam, da nisem plačnica dol-
gov, ki bi jih naredil moj mož Franc
Novak, Roška 8, in da on ni upravi-
čen prodajati nobenih stvari, ker so
skupna lastnina.

OBVESTILA

HITRO OCISTI oblačila družbeni
obrat Prahlida in kemična čistil-
nica, Novo mesto, Germova 5. Od-
prto od 6. do 18. ure.

NOVO: praktične ščetke za či-
ščenje radiatorjev in vse ščetarske
storične nudi: Ščetarsko Armič, Tržaška
52, Ljubljana.

V VALILNICI na Senovem lahko
dobite vsako sredo enodnevne
piščance po znižani ceni 2,00 din;
bele težke, rjave in črne. Priporoča
se Mijo Gunjilac, Senovo 72.

KRAJEVNA SKUPNOST Bela
cerkev priredi v soboto, 1. maja, za-
bavo. Peči in igrali bodo domači
pevci. Pričetek ob 18. uri. Vabiljeni!

Ob smrti naše drage sestre in tete

MARIJE ČEH iz Dobniča

se iskreno zahvaljujemo osebju in-
ternega oddelka bolnice Novo mesto
za vso skrb in nego. Prav posebna
zahvala dr. Zakrnjškovi v vsem
strešnemu osebju ptičnje boalice
Novo mesto za pozitivno in ne-
srečno pomoč v času njene bolezni.

Zaljuboči družini Lazar in Čeh

Ob prerani izgubi našega dragega
očeta, brata, svaka in strica

JOŽETA LAVRIČA
upokojenca, borca NOV,
iz Novega mesta

se zahvaljujemo vsem, ki so ga po-
spremili na zadnji poti in darovali
vence. Se posebno se zahvaljujemo
ZZB NOV Novo mesto iz Horovica
za poslovilne besede in pevskemu
zboru iz Novega mesta ter družini
Dolinar iz Žabje vasi.

Zaljuboči: sinovi in hčere z dru-
žinami

Ob bridki in nepozabni izgubi
drage mamice, stare mame, sestre in
tete

PAVLE POTOČAR,
roj. PRIMC
iz Stavče vasi pri Dvoru

se iskreno zahvaljujemo vsem sorod-
nikom, sosedom in prijateljem za
podarjene vence in cvetje. Posebno
se zahvaljujemo zdravnikom in
strešnemu osebju internega oddelka
sloške bolnice Novo mesto, gospo-
du župniku iz Žužemberka za obred
ter vsem, ki ste drago pokojnico
spremili do njenega pueranega groba.

Zaljuboči: hčerka Pavla z družino,
sin France in Ciril z družino, Jože in
drugo sorodstvo

PRODAM dvostanovanjsko hišo v
Grosupljem, zgrajeno do trete
faze. Ponudbe pošljite na naslov:
Janez Zaletel, Stanežiče 22, Ljub-
ljana-Sentvid.

POSESTVO 5,50 ha, takoj vsejivo,
ob asfaltini cesti, prodam. Mutec,
Stopče, Grobelno pri Celju.

RAZNO

V NAJEM oddam starejšo kmečko-
hišo, primerno za upokojence, v
bližini Novega mesta. Naslov v
upravi lista (890/71).

ODDAM V NAJEM prostore, pri-
merne za manjšo obrt, v centru
Novega mesta. Naslov v upravi
lista (862/71).

POROČNI PRSTANI! – Ce si tra-
jen in lep spomin želite, stopite k
zlatarstvu na Gosposko 5 v Ljub-
ljani – poleg univerze! Z izrez-
kom tega oglasa dobite 10. odst-
posta!

SLOVENSKI FANT, bivajoč v
Nemčiji, star 24 let, visok
174 cm, želi spoznati pošteno
slovensko dekle od 18 do 21 let
starosti, da bi imela interes se po-
ročiti poštem fantom. Za-
lelena s kakršnimkoli poklicem!

Kraemer Werner, Schuetzenweg
14, 708 Aalen, Württ., Deutschland.

PRODAM kombajn v brezhibnem
stanju. Cena po dogovoru. Anton
Stojnič, Grabrovec 20 pri Metliki.

PRODAM vprežno kosilniko z žetveno
naptavo. v odličnem stanju
(znamke Holher). Karol Kutnar,
Potok 8, Muljava.

KOSILNICO „ALPINA“ z žetveno
naptavo, 40-litrski kotel za žganjeku
ter zapravljinček, vse v

Po kratki in mučni bolezni je
za vedno zapustil naš dragi mož,
oce, brat in stric.

ANTON PETAN

iz Dol. Mraševega

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorod-
nikom, sosedom, ki so mu darovali
cvetje in ga spremili na zadnji poti
in sočustovali z nimi ter nam po-
magali v težkih trenutkih. Posebno
se zahvaljujemo kolektivu Gorjanci-
Novo mesto, kolektivu GG – obrat
Straža, kolektivu Novoles – obrat
vezane plošče, stilno pohištvo. Naj-
lepša hvala gospodu župniku za obred.
Vsem in za vse najlepša hvala.

Zaljuboči: žena Marija, sinova
Anton in Karol, hčerke Anica z dru-
žino in Marija z Milanom

Ob bridki in prezgodnji izgubi
našega ljubrega sina in brata

ZVONIMIRJA LOGARJA
iz Črnega Potoka

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom,
vaščanom in znancem, ki so
sočustovali z nimi v težkih tre-
nutkih, darovalom vence v cvetja,
vaški mladini, gasilcem, gobiči iz Ko-
čevja in župniku. Posebna hvala
predstavnikom delovnega kolektiva
TAM iz Maribora za ganljive poslo-
vinle besede in vence. Prisrčna hvala
vsem, ki so pokojnika v tako ve-
likem številu spremili na zadnji poti.

Zaljuboči: oče, mati, sestre Silva,
Ljubica in Lidija ter bratje Peter,
Slavko in Srečko

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 29. APRILA: 16.00
do 16.10 – Napoved programa in
poročila – 16.10 do 17.00 NAJ
POP LOT – najraje poslušane melodi-
čne – Aktualnost tedna – Iz naše
glasbene šole – Obvestila in reklame
– 17.00 do 18.00 Glasbena oddaja:
Izbriši ste sami.

SOBOTA, 1. MAJA: 10.30 do
10.45 – Jubilarno leto v praznik
leta. 10.45 do 14.00 Voččila delovnih
kollektivov za 1. maj.

NEDELJA, 2. MAJA: 10.30 –
Domace zanimivosti – Kako smo
gospodarili v preteklem letu – poro-
čilo s seje občinske skupščine Bre-
žice – Za naše kmetovalec: prof.
Franc Vrdjan – Na zelenjadnem
vrtu moramo kolobariti – Praznični
glasbeni album – JAVNA RAZ-
PRAVA O USTAVNIH SPREMEN-
BAH – Franci Skinder – Samo-
upravni odnosi v naših ustanovah
spremembah – Obvestila, reklame
in filmski spored. 12.30 do 14.00
Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 4. MAJA: ODDAJA
ODPADE.

IZBRIŠI STE SAMI

Pretekl ten so v brežiški po-
ročnični rodbili: Dragica Vapner iz
Grdanjcev – dečka; Marija Nakani
iz Sel – dečlico; Karolina Senica s
Senovega – dečka, Hedviga Kragi iz
Smarija – Alenko, Franč

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Pisani spored od 4.30 do 8.00.

PETEK, 30. APRILA: 8.10 Operna matinica, 9.35 Narodne pesmi poje in igra ansambel Borisa Franka, 10.15 Pri vas doma, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Gvido Fajdiga: Koliko dušika je letos že gospodarno potrositi na čredinke? 12.40 Z ansambalom „Fantje treba dolin“, 13.30 Priporočajo vam ..., 14.10 Igramo po željah mladih poslušalcev, 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Napotki za turiste, 16.40 Rad imam glasbo, 17.10 Človek in zdravje, 18.50 Ogledalo našega časa, 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Minute z ansambalom bratov Avsenik, 20.00 Na predvečer praznika dela, 21.15 Oddaja o morju in pomorsčakih, 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 1. MAJA: 4.30 do 8.00 Za praznik dela, 8.15 Veseli zvoki v majskem jutru, 9.35 „Po domači“, 10.05 Jurij Holi: Smrdenje za Prvi maj, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 11.20 Slovenski pesmi, ki pojijo o majevi v veselju, 12.10 Čestitke za Prvi maj, 13.30 Krašovec Tone: 25 let pozneje, 14.05 Minute s slovenskimi solisti, 15.05 Melodije za mladi svet, 16.30 „Po domačih krajin“, 17.05 Lepo melodije, 17.15 Radijska igra – Mladen Oljaca-Borut Treklman: Kozara, 18.30 Iz jugoslovanske zabavne glasbe, 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Glasbeni razglednice, 20.00 „Radio klub“, 21.20 Panorama vednih melodij, 22.20 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 2. MAJA: 4.30 do 8.00 Dobro jutro! 8.05 Radijska igra za otroke – Henry Winterfeld-Ernst Batta: „Priletele deklica“, 9.05 Srečanja v studiu 14, 10.05 Še pomnite, tovariši ... Maks Burger: Kurirska zveza čez Savo, 10.25 Pesmi borbe in dela, 10.45 do 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 13.30 Nedeljska reportaža – „Skrb za človeka“, 13.50 Z domačimi ansambi, 15.05 Z našimi solisti v opernem svetu, 13.30 Radijska igra – M. Kranjec-M. Mejak: „Povesti o dobrih ljudeh“, 16.45 do 19.00 Nedeljsko športno popoldne, 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Glasbeni razglednice, 20.00 „V nedeljo zvezcer“, 22.20 Zaplešiti z nami.

PONEDELJEK, 3. MAJA: 8.05 Prijubljena dela iz lahke glasbe, 9.05 Revija domačih zvokov, 10.05 Viktor Konjar: „Pogled nazaj in naprej, 10.25 Jugoslovenski pevci zabavne glasbe, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 12.10 Koncert vednih melodij, 13.30 Popvek evropskih narodov, 14.05 Z orkestrom Jack Wolfe, 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.05 V svetu opernih melodij, 16.00 Vrtljak, 16.40 Čez polja in potoke, 17.05 Ples ob petih,

18.40 Lepo melodije, 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Minute z ansambalom Lojzeta Slaka, 20.00 Giacomo Puccini: „Turandot“, 21.00 Za ljubitelje jazz-a.

TOREK, 4. MAJA: 8.10 Glasbena matinica, 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo – Dnevnik Okice Crnoke, 10.15 Pri vas doma, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Milivoj Oblak: Kako rešujejo problem obiranja in prodaje jagod, 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru, 13.30 Priporočajo vam ..., 14.10 Moj svet je glasba, 14.40 Mladinska oddaja: „Na poti s Kitaro“, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 „Vrtljak“, 16.40 Rad imam glasbo, 18.15 V torek na svidenje! 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Minute z ansambalom Franca Flereca, 20.00 Prodajalna melodija, 21.17 Lahka glasba, 22.15 Sodobni hrvatski skladatelji komorne glasbe.

SREDA, 5. MAJA: 8.10 Operna matinica, 9.05 Nenavadni pogovori, 10.15 Pri vas doma, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 12.30 Kmetijski nasveti – inž. Božena Pahulje: Kako je zamisleno urešenje poljedelskega

načrta v Sloveniji, 12.40 Po domace, 13.30 Priporočajo vam ..., 14.10 Majhen koncert zabavne glasbe, 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 „Vrtljak“, 16.40 Na obisku v studiu 14, 17.25 Naša glasbena galerija, 18.30 Naš razgovor v 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Glasbene razglednice, 20.00 Koncert komornega orkestra Celovškega radija, 22.15 S festivalom jazz-a.

CETRTEK, 6. MAJA: 8.10 Glasbena matinica, 9.35 Slovenski pevci zabavne glasbe, 10.15 Pri vas doma, 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine, 12.30 Kmetijski nasveti – Dr. Jasna Stekar: Si laža z veliko suhe snovi ima veliko hrnilno vrednost, 12.40 Od vasi do vasi, 13.30 Priporočajo vam ..., 14.45 „Mehurčki“, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 „Vrtljak“, 16.40 Portreti skladateljev lahke in zabavne glasbe, 18.15 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana, 19.00 Lahko noč, otočci! 19.15 Minute z ansambalom Silva Štingla, 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov, 21.00 Literarni večer – Björnström Björnson, 22.15 Iz opusov Albana Berga in Sergeja Prokofjeva.

TELEVIZIJSKI SPORED

NEDELJA

8.55 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec)
9.30 PO DOMAČE Z ANSAMBLOM BORISA KOVACIČA (JRT)
10.00 KMETIJSKA ODDAJA
10.45 MOZAIK
10.50 OTROŠKA MATINEJA – Pika Nogavička, Skrivnosti živali
11.45 MESTECKE PEYTON – serijski film
12.35 TV KAŽIPOT (do 12.55) SPORTNO POPOLDNE
18.20 HUGO IN JOZEFINA – švedski barvni film
19.45 CIK-CAK
20.00 TV DNEVNIK
20.30 3-2-1
20.35 FESTIVAL FESTIVALOV – posnetek
21.30 KOŠARKA JUGOSLAVIJA : TV prenos v odmoru REZERVIRAN CAS
23.00 VIDEOFON
23.15 SPORTNI PREGLED
23.45 POROČILA

PONEDELJEK

10.05 A. Ingolič: TAJNO DRUŠTVO PGC – mladinska igra (JRT)
11.15 KONCERT VOJAŠKEGA ORKESTRA DOMA

JA (do 12.10)
15.40 TRIJE ROKOMAVHI (JRT)
16.05 RISANKA
16.20 MLADI ZA MLADE
17.05 OBZORNICK
17.20 KOŠARKA ITALIJA : TV – prenos II. polčasa
17.55 MOZAIK
18.05 KOŠARKA JUGOSLAVIJA : SZ – prenos, v odmoru REZERVIRAN CAS
19.50 CIK-CAK
20.00 TV DNEVNIK
20.25 3-2-1
20.35 NOĆNI KONCERT – film iz serije VOS
21.30 USTAVNA RAZPRAVA
21.45 KAKO SMO POSTALI DRUŽINA – reportaža
22.25 POROČILA

DRUGI SPORED:

20.00 TV DNEVNIK
21.00 SPORED ITALIJANSKE TV

TOREK

9.35 TV V SOLI
10.40 RUSČINA
11.00 OSNOVE SPLOŠNE IZOBRAZBE
14.45 TV V SOLI – ponovitev
15.35 RUSČINA – ponovitev
15.55 TV VRTEC
16.10 ANGLESCINA
16.45 MADŽARSKI RV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 17.00)
17.45 TIK-TAK: Velika doktorska pravljica
18.00 RISANKA
18.15 OBZORNICK
18.30 STARE KRČME: Pri Obrščaku
19.00 MOZAIK
19.05 SAMOUPRAVLJANJE
19.30 STARŠI IN OTROK
19.40 PET MINUT ZA BOLJŠI JEZIK
19.50 CIK-CAK
20.00 TV DNEVNIK
20.25 3-2-1
20.35 NAJPREJ JAZ, POTEM DRUGI – italijanski film
22.25 NOKTURN – Saša Santel: I. Godalni kvartet v D-molu ... POROČILA

SREDA

8.15 TV V SOLI
15.50 KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV – prenos iz Sarajeva, v odmoru OBZORNICK
19.30 NA SEDMI STEZI – sportna oddaja
19.50 CIK-CAK
20.00 TV DNEVNIK
20.25 3-2-1
20.35 Jiri Sequens: BRZOJAVA KA IZ NEAPLJA
21.35 GILBERT BECAUD – 5. oddaja
22.15 POROČILA

CETRTEK

16.45 MADŽARSKI TV PREGLED (Pohorje, Plešivec do 17.00)
17.15 PIKA NOGAVIČKA – serijski film
18.15 OBZORNICK
18.30 SKRIVNOSTI ŽIVALI – serijski film
19.00 MOZAIK
19.05 ENKRAT V TEDNU
19.20 VSE ŽIVLJENJE V LETU DNI – serijska oddaja
19.50 CIK-CAK
20.00 TV DNEVNIK
20.25 3-2-1
20.35 ČETRTKOVI RAZGLEDI: Pariski komuna
21.25 L. Pirandello: MOJ SVET – nadaljevanja
22.55 400 LET SLOVENSKE GLASBE: Danilo Švara
22.55 POROČILA

JUGOBANKA

LJUBLJANA,
Titova 32
LJUBLJANA,
Celovška 106
CELJE,
Titov trg 7

Vabimo vas, da se poslužite bančnih storitev, ki vam jih nudi JUGOBANKA s svojimi poslovnimi enotami v Jugoslaviji in preko predstavnosti v tujini

- zbirja hrnilne vloge občanov
- vodi devizne račune občanov
- opravlja vse storitve na podlagi varčevanja v Jugoslaviji in tujini
- daje kredite za stanovanjsko izgradnjo in potrošniške kredite

Jugoslovanom na začasnom delu v tujini JUGOBANKA omogoča, da svoje prihranke naložijo tudi pri tujih bankah, s katerimi imamo posebne aranžmaje o dvojezičnih in trojezičnih knjižicah, in to v ZR Nemčiji, Avstriji in Švici.

Prihranki v markah, šilingih in frankih na teh knjižicah lahko prav tako dvigajo v teh državah in v Jugoslaviji pri vseh filialah JUGOBanke.

Banka v Celju posluje vsak delavnik, razen sobote, od 9. do 12. ure in od 13. do 17. ure.

Koteks Tobus

IMPORT-EXPORT

LJUBLJANA

ob veča vse, ki so od 1. novembra 1970 do vključno 20. aprila 1971 oddali svinjske kože, da so bila dne 20. aprila 1971 izrezbana naslednja potrdila:

IZID NAGRADNEGA ŽREBANJA

MOTORNA KOSILNICA

111140

ŠIVALNI STROJ

173519 296492

KOLESA

114511	126359	147109	150178	157936	162745	163689
166158	185249	200301	208649	229716	240433	248122
252184	266448	287920	307907	312411	314351	

TRANZISTORSKI SPREJEMNIK

100814	104038	117400	109725	130544	137096	141564
137096	141564	155548	165909	179379	184801	196421
213922	229240	236563	245442	260807	279764	284956
291128	301028	304279	310397			

MANJŠI DOBITKI – USNJENA GALANTERIJA

– na bloke, ki se končujejo z naslednjo končno številko:
177 643 782

Obveščamo vse izrezbance, da lahko prevzamejo dobitke od 10. maja 1971 dalje na najbližji odkupni postaji KOTEKS TOBUS.

VSEM KMETOVALCEM ČESTITAMO
ZA 1. MAJ – PRAZNIK DELA!

Visoki C bonboni z dodatkom vitamina C utrujejo vaše zdravje.

Njihova posebnost je tudi sodobna in higienična embalaža. Zbiralec znači tudi nagrajevo! Kdo pošlje pet praznih vrček bonbonov visoki C in sestavi iz sedmih kuponov, ki bodo objavljeni v

DOLENJSKEM LISTU

besedo VISOKI C ter vse skupaj poslje v propagandno službo Zito Ljubljana, dobi brez žrebanja kolekcijo petih znač.

nagrada-visoki c

ZITO
LJUBLJANA
Smartinska 134
(nagrada – Visoki C)

Na okopih revolucije

Miha Počrvina, ki je dobil priznanje OF, ostaja zvest sam sebi: za človeka govore dejanja

Malo je ljudi, za katere bi lahko zapisal besedo Človek z veliko začetnico brez razmišljanja, brez obotavljanja. Revolucionar in španski bovec Miha Počrvina, ki ga je bolezen, ta posledica in spremiščevalka vseh tistih, ki preveč izgorevajo v delu in se premalo posvečajo sami sebi, zadnje čase že razvrila, je nedvomno tak...

Rojen 1905. leta v Birčni vasi je Miha Počrvina 1929 odšel v Francijo, ker zanj

doma ni bilo dela. Zgodaj se je tako spoznal z gorenjsko življeno – in z revolucionarnim delom Aleš Bebler, Prežihov Voranc in drugi so bili njegovi soborci, zaverovani v boljšo bodočnost. Torej sploh ni bilo vprašanje, ko je bilo potrebno 1936 na okopih revolucije v Španiji z dejani pokazati svojo pravčnost...

Drugo svetovno vojno je preživel v francoskem ujetniškem taborišču, po osvoboditvi pa se je vrnil v domovino. Delal je v družbeno-političnih organizacijah v Novem mestu in Ljubljani. L. 1950 se je vrnil v Novo mesto za sekretarja mestnega komiteja ZK, potem pa je bil do upokojitve sredi prejšnjega desetletja direktor Zavoda za socijalno zavarovanje.

J. SPLICHAL

Sedmo štredo je že nesla Roza iz porodnišnice. V petih desetih letih sedem otrok!

"Ej, Ahlinka, Ahlinka, pazite se zdaj, pazite," ji je požugala babica, ko ji je pomagala na voz. "Saj veste, še zemlja se izrodi in pokvari, pa bi ženska ne! Pa le pride, kot je domenjeno. Ne kaj vam bomo dali, da bo mir pri hiši."

To slednje je Rozi kar naprej rojilo po glavi. Po dveh mesecih se je obotavljajoča odpravila v mesto. Domov je prinesla tri skatlice tablet in jih spravila med perilo.

Zvezčer, preden je pogolnila belo zrnce, se je ozria po svojih šestih otrocih, ki so se gnetili na treh majavih posteljah. "Ce že ne zame, je zanje gotovo tako najbolj prav," je zavzidhnila, ko je legla k sedmemu, ki se je lačno zaril v napeto dojko.

Že drugi teden je tekel, odkar se je Roza vsa spremenila. Delala je za tri, pa ji ni bilo nič pretežko. Zvezčer je se zmerom našla čas, da se je pobrigala za otroke; temu je prisila gumb, ki je odletel na paš, onemu je pomagala zaviti zvezek, malega pa je pred spanjem rada poujčevala, tako da se je že kar razvadil. In po toliko letih so sosedje spet slišali peti mla-

do Ahlinko, ki je bila svoj čas najboljša pevka v vasi. Rozi se je odpiral nov svet. Pa ne dolgo!

V nedeljo, ko je polagala plenice na toplo peč, je privihrala mati v izbo in ji pomolila tablete pod nos.

"Stara sem, naglušna tudi, slepa in zmešana pa še zda-

nje. "Saj sam dobro vidi, kako je. Drug drugemu že stojimo na prstih, drug drugemu grizemo kruh. Kmetije je le toliko, da nas oskrbi s krompirjem in zeljem. Tistih nekaj v kamnolomu prisluženih dinarjev gre pa kar iz kuverte v uslu."

Toda Roza se je uštela.

Janja Kastelic:

Še zemlja se izrodi

"Beži no," jo je kar brž zavrnil France. "Tako naj bo, kakor je namenjeno! Kaj bi človek posegal tja, kamor ne sme. Sem se mar že kdaj pričeval? Sedem jih je, pa so mi vsi enako pri srcu, in ce je usojeno, da bo še osmi, naj bo! Raje deset kot nič, tako ti povem!"

Z vso ihti je vrgla škatlice v ogenj.

"Pri župniku se oglaši in pokesaj se, da ne pride prekletstvo nad hišo!" je jokajše pripomnila in zalopnila z dumri.

Zvezčer se pomenim z njim, mož je le mož," si je Roza natihoma dajala upa-

pod Rozinim srcem osmič zganilo.

"Vidva sta pa pridna, da je kaj," so ju radi podražili sosedje, patent prodajta, to bo denarja!"

Francetu je kar godilo tako govorjenje, Roza pa se je zaprla vase, da je bilo vsak dan težje spraviti kakšno besedo iz nje. Le garala je še bolj kakor prej. Okopavala je, plela, žela, zvečer pa je še v pozne ure pospravljala v soli. V jeseni bo imela že kar pet solarjev; pet parov čevljev, pet sukenj, pet torb... Denarja bo treba!

V osmeh mesecu jo je kar iznenada prijelo. Bilo je tako hudo, da jo je sosed sredi noči zapeljal v bolnišnico.

"Upajmo, da bomo vsaj njo se resili," je bilo zadnje, kar je slišala Roza, preden je padla v globok sen.

Sele tretji dan po operaciji se je toliko zavedala, da je začutila življeno. Čutila je, da je smrt umaknila koso od njene postelje, in vedela, ne da bi jih kdo povidal, da le ni zamaknila v prazno. Nič v njej in okoli nje je bil tako velik, da se solze niso našle prostora ob njem.

V desetih letih se je pokvarilo, izrodiло mlado, bogato polje. Zakaj?

Ko je sedemmesični Tonček dobil prve zobe, se je

Letos v hlačah iz NOVOTEKSA!

Ogenj pustoši

21. aprila so Pod gajem pri Suhorju požigali suho travo, ogenj pa se je razširil tudi na trihektarski kostanjev nasad in naredil za 10.000 din škode. Isto dan je požar zajel 5 ha metliških streljnikov, last petih metliških in dobravških posestnikov, ter povzročil za 15.000 din škode. 22. aprila so novomeški gasilci pohiteli v Ragov log, kjer je začelo goreti dračje in ogrožati dreve. Predtem je izbruhnil požar na Pionirjevem gradbišču pri novomeški bolnišnici, kjer so ocenili škodo na 15.000 din. 24. aprila je pustošil ogenj na Klečetu pri Zužemberku, kjer je pogorel skedenj, last Alojza Glaviča, poškodovan pa je tudi ostrešje hleva. Škodo so ocenili na 10.000 din. Iste dne na Hrastu pri Vinici zgorela hlev in skedenj Jurija Fugince. Ogenj je upeljal tudi motorno žago, orodje in nekaj sena. Po prvi oceni je škoda na 10.000 din. Kaže, da so na Klečetu in na Hrastu ogenj zanetili otroci med igro z vžigalnicami.

DVAKRAT TULILA SIRENA — V petek, 23. aprila, je tudi v Kočevju kar dvakrat tulila sirena. Najprej je ob 18.55 začela goreti trava v brezovem gozdčku pri Trati. Gasilci in občani so ogenj hitro pogasili, k čemer je naveč pripomogla srečna okolnost, da je močan veter nenadoma popolnoma spremenil smer in podl ogenj proti že požganemu območju.

Ob 22. urti pa je začelo močno goreti na mestnem smetišču. Močan veter je grozil, da bo prenesel plamenne v bližnji gozd. Gasilci so požar pogasili, KOMUNALA pa je k smetišču postavila stražo.

V preteklem tednu je v mestu in bližnjih okolicah prišlo do petih podobnih požarov, ki pa na sečo niso terjali večje škode. Do vseh je prišlo zaradi malomarnosti ali pa zato, ker so se otroci igrali z ognjem.

»NIKOLI DOVOLJ HLAČ!«

"Novoteksovo" reklamno geslo za njihovo konfekcijsko proizvodnjo hlač se „na žalost“ izpoljuje preveč dobesedno! Ceprav delajo z vso zmogljivostjo, grednjih hlač skoraj vse v izvoz. Za domači trg jih ostaja komaj za največjo nujjo. (Foto: S. Jerko)

NOVOST IZZA NOVOMEŠKIH ZAPAHOV

Vlomilski kvintet dobil »naraščaj«

Anzulovičevi skupini se je v priporu pridružil šesti obdeljenec — Vinko Šandor iz Podravine — V preiskavi so ugotovili, da so priporavniki v Sloveniji, na Hrvaškem in v Srbiji zagrešili 44 vlomov

Anzulovičevi vlomilski skupini, ki čaka od zadnjih februarskih dni za novomeškimi zapahi na proces desetletja, se je pred kratkim pridružil še Vinko Šandor iz Džudževcev v Podravini. Obdeljen je sodelovanja pri enem od številnih vlomov, ki so jih Zlatko Anzulovič, Vesna Sirovan, Ivan Kandija, Vladimir Vučko in Darko Mikinjac zagrešili v Sloveniji, Srbiji in na Hrvatskem.

Preiskovalni sodnik novomeškega okrožnega sodišča Anton Trunkelj je 23. aprila povedal, da je do zdaj v sodelovanju z upravami javne varnosti in postajanimi milice v Novem mestu, Celju, Mariboru, Varaždinu, Zagrebu, Donji Stubici, Krapini, Zaprešiću, Koprinici, Petrinji, Glini, Šabcu, Kniču, Batočini, Kraljevu in Čačku zbral podatke o 44 vlomih, ki jih pripisujejo Anzuloviču ter njegovi skupini, „po višani“ od kvinteta v sekstet.

Obdeljeni so bili do zdaj že nekajkrat zasišani. Po izjavi preiskovalnega sodnika sta najtrši oreh Ivan Kandija in Vladimir Vučko, ki vztrajno zanikujeta, da bi sodelovala pri nekaterih dejanjih, za katere ju dolijo.

Na mizi preiskovalnega sodnika se je do zdaj nabralo za nekaj debelih in nekaj kilogramov težkih svežnjev uradnih zaznamkov, pričevanj in

drugi uradni aktov, zbranih od začetka preiskave. To pa še ni vse, saj pričakuje preiskovalni sodnik podatke še o kakšnem kaznivem dejanju, za katerega zdaj še ne vedo. Sicer pa mora biti preiskava končana do druge polovice avgusta, ko bo potekel maksimalni rok za preiskovalni pripor, v katerem je Anzulovičeva vlomilska skupina.

Po poletu, ki je trajal mnogo manj časa kot so predvidevali zahodni opazovalci v Moskvi, so se trije sovjetski kozmonavti, ki so se v svoji vesoljski ladji Sojuz 10 združili z vesoljsko postajo Salut, srečno vrnili na Zemljo.

V bodoče se bodo lahko tiste Američanke, ki služijo v vojski (in takih je kar precej, ne samo v zenskih pomožnih službah, mareže tudi v redni armadi) tudi poročile in imele otroke, pa kljub temu ostale v uniformi, medtem ko so sedaj po enem izmed teh dveh „dogodkov“ morale obvezno iz armade. To je tudi matere v uniformah!

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJI IN IZDAJATELJI: občinske konference SZDL Brežice, Crnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Franc Beg, Viktor Dragos, inž. Janez Jeke, Franc Lapajne, Lojzka Potr, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živč.

UREJUJE UREDNITSKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Slavko Dokl, Marjan Legan, Jože Prime, Jože Splichal, Jože Teppay in Ivan Zoran. Tehnični urednik: Marjan Motkon.

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 1 dinar — Letna naročnina 49 dinarjev, polletna 24,50 dinarja, plačljiva vnaprej — Za inozemstvo 100 dinarjev ali 6 ameriških dolarjev (ali ustreznega druga valuta v vrednosti 6 ZDA dolarjev, pri čemer je za vse 10-odst. popust, ki pa velja samo za tiste, ki plačujejo naročnino v devizah). Nas devizni racun: 521-620-1-32002-10-8-9.

OGLASI: 1 cm visine v enem stoipcu (45 mm oz. 10 cicer) 23 din. 1 cm na določeni strani 45 din, 1 cm na 1. srednjem in zadnjem strani lista: 66 din. Vsak Mali oglas do 10 besed 10 din, vsaka velika do preklesa cenik št. 4 od 8. I. 1971 — Za oglase odgovarja Mirko Vesel.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 521-620-9 — NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 — Postni predel 33 — Telefon: (068) 21-227 — Nenarodenčni rokopolov v fotografij ne vračamo — Tiskarska »Ljudske pravice« v Ljubljani.